

Universitetskanslersämbetets utbildningsutvärderingar

Självvärdering

Del 2. Ämnes- och ämnesdidaktiska studier

Lärosäte: Malmö universitet

Yrkesexamen: Ämneslärarexamen med inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 och inriktning mot arbete gymnasieskolan i undervisningsämnet **svenska**.

Skriv en självvärdering för den utbildning som leder fram till den examen som utvärderas. Lärosätet ombeds att göra en så reflekterande självvärdering som möjligt genom att identifiera styrkor och utvecklingsområden samt beskriva och värdera hur dessa hanteras för att säkra att hög kvalitet nås i utbildningen. Tyngdpunkten på självvärderingen ska ligga mer på värdering än på beskrivning. Lärosätet ombeds belysa med exempel. Observera att självvärderingen ska utgå från utbildningens aktuella förhållanden vid tidpunkten för självvärderingens inlämnande. Utgå från *Vägledning för utbildningsutvärderingar på grundnivå och avancerad nivå* och basera självvärderingen på de bedömningsgrunder som ingår inom följande bedömningsområden:

- förutsättningar
- utformning, genomförande och resultat
- studentperspektiv
- arbetsliv och samverkan

Självvärderingen består av en del 1 som är gemensam för lärosätets ämneslärarutbildningar och den delen ska inledas med en beskrivning av hur ämneslärarutbildningarna organiseras på en övergripande nivå, se del 1. Redogör i del 1 för ämneslärarutbildningens utbildningsvetenskapliga kärna (UVK) utifrån bedömningsområdena.

Självvärderingen har även en eller flera del 2. Här redogörs för utbildningens ämnes- och ämnesdidaktiska studier utifrån bedömningsområdena. Lärosätet ska inkomma med en del 2 för varje undervisningsämne¹ som omfattas av utvärderingen vid det aktuella lärosätet.

Både i självvärderingens del 1 och 2 ska det framgå vad som är gemensamt för inriktning mot arbete i grundskolans årskurs 7-9 och inriktning mot arbete i gymnasieskolan samt vilka skillnader som finns. Observera att det i UKÄ:s beslut om urvalet av examensmål finns rekommendationer avseende i vilken del målen bör beskrivas. Den verksamhetsförlagda delen av utbildningen (VFU) kan beskrivas både i del 1 och del 2. Redogör för VFU där det är relevant för lärosätets ämneslärarutbildning.

Självvärderingens olika delar ska tillsammans ge bedömargruppen en helhetsbild av ämneslärarutbildningen vid lärosätet, utan länkar till ytterligare information. Som bilaga till självvärderingens delar ifylls även en lärartabell. Om lärosätet anser att kursplaner eller utbildningsplaner krävs för att styrka något kan dessa laddas upp i UKÄ Direkt. UKÄ ber lärosätena att vara uppmärksamma på att:

¹ Matematik, svenska, samhällskunskap, idrott och hälsa, bild, dans och musik.

- Självvärderingen ska indelas i enlighet med angivna rubriker. Rubrikerna inklusive bedömningsgrunderna i mallarna får inte tas bort. Eventuella underrubriker kan lärosätet lägga till. Ändra inte mallarna utformning såsom marginaler.
- Del 1 ska inte överstiga 20 sidor med teckenstorlek 10,5 punkter, exklusive lärartabellen. Tillkommer gör UKÅ:s instruktioner som utgör totalt 8 sidor.
- Del 2 ska inte överstiga 15 sidor med teckenstorlek 10,5 punkter om en inriktning (årskurs 7-9 eller gymnasieskola) omfattas, eller 20 sidor med teckenstorlek 10,5 punkter om två inriktningar omfattas (årskurs 7-9 och gymnasieskola). Tillkommer gör UKÅ:s instruktioner som utgör totalt 8 sidor.
- Observera att självvärderingen INTE gäller kompletterande pedagogisk utbildning, KPU.

Förutsättningar

Personal

Bedömningsgrund:

Antalet lärare och deras sammantagna kompetens (vetenskapliga/konstnärliga/professionsrelaterade och pedagogiska) är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande på kort och lång sikt.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Relatera till ifylld och bilagd lärartabell.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Lärarnas professionskompetens och vetenskapliga kompetens framgår av den bifogade tabellen. Utöver angiven personal undervisar gästlärare med särskild spetskompetens och/eller yrkeskompetens. Lärare från partnerskolor medverkar i ämnesdidaktiska och metodiska moment i campusförlagda kurser, och seminarier där lärosätets och skolornas lärare möts genomförs regelbundet. Rektor har fattat beslut om att fakultetens lärarutbildningar kan bedriva försöksverksamhet (2018-2021) med användning av särskilt yrkesskickliga lärare i campusförlagd utbildning mot ersättning till vederbörandes huvudman, vilket kommer att stärka tillgången till lärare med aktuell professionserfarenhet. Handledare i VFU genomgår handledarutbildning om 7,5 hp i enlighet med avtal mellan lärosätet och skolor. För skolor som medverkar i försöksverksamheten för övningskolor är utbildningen obligatorisk. Avtalet följs upp systematiskt med skolhuvudmän och förvaltningschefer.

Adjunkter har 10 % avsatt tid för kompetensutveckling. Lektorer har 20 % och professorer 30 % tid avsatt för kompetensutveckling och forskning. Forskningstiden kan utökas genom fakultetsanslag och externa medel. Medel kan sökas årligen för pedagogiska utvecklingsprojekt som genomförs och presenteras vid universitetets årliga konferenser och seminarier. Inom kompetensutvecklingen ryms bl a pedagogisk, ämnesmässig och professionsrelaterad utbildning som organiseras av Maus Centrum för akademiskt lärarskap (AKL). Till AKL hör också Medieverkstaden som fungerar som stöd för lärarnas pedagogiska utveckling av digitala former för lärande. Särskilda satsningar på kompetensutveckling genomförs utifrån behov som definieras i verksamheten. Till exempel har samtliga VFU-lärare genomgått en utbildning om bedömningsprocessen i VFU under 2016 och 2017. En annan särskilt riktad kompetensutveckling har gjorts inom akademisk litteracitet (AL) i syfte att upprätta gynnsamma läromiljöer som stödjer studenters utveckling av AL. Bibliotekspersonal och lärare i studieverkstaden har varit delaktiga. Många av lärarna inom programmet arbetar med olika former av uppdragsverksamhet (läslyft och matematiklyft) gentemot Skolverket, vilket innebär kompetensutveckling samt bidrar till lärlagens utvecklingsarbete och därmed kommer studenterna till del i de ämnes- och ämnesdidaktiska studierna. I ämnet Svenska och lärande har flera lärare medverkat i produktionen av flertalet moduler i Skolverkets läs- och skrivlyft. En lärare bevakar för Skolverkets räkning ny nordisk forskning om skrivande, talande, läsande och lyssnande.

Kompetensutvecklingsbehov för såväl lärarnas individuella behov som för programmet identifieras och följs upp i årliga medarbetarsamtal. Prefekterna ansvarar för att säkerställa lärarnas individuella och sammantagna kompetens och samverkar inom programnämnden för att följa upp och använda fakultetens lärarkompetens optimalt. Ett exempel på att lärarkompetensen förstärkts utifrån ett definierat utvecklingsbehov är att institutionen Skolutveckling och ledarskap hösten 2016 anställde en professor i utbildningsvetenskap för att leda ett omfattande utvecklingsarbete i syfte att förstärka forskningsanknytningen i kurserna i UVK. Som ett resultat av detta arbete har kurserna nya lärandemål från antagning 2017.

Kompetensförsörjningsplan med relevans för svenskämnet: Under vt 2019 förstärks ämnesgruppen då en lektor i tillämpad IT med inriktning mot utbildningsvetenskap avslutar sin tjänst som postdoc och ökar sin tjänstgöring i svenska. Ytterligare en lektor, disputerad i utbildningsvetenskap med inriktning mot svenska, avslutar sin tjänst som postdoc 2019 och ökar därefter sin tjänstgöring i svenska. En lektor, disputerad i litteraturvetenskap, ökar successivt sin tjänstgöring i svenska under 2019 efter en tids sjukskrivning. Sammantaget kompenseras på så vis en beräknad pensionsavgång 2019. Dessutom kommer 2019 en adjunkt med licentiatexamen i svenska med didaktisk inriktning att öka sin tjänstgöring i svenska för ämneslärare, liksom ytterligare en adjunkt som rekryterats ht 2018. Två doktorander i svenska med didaktisk inriktning tillkommer också. En doktorand i *Educational drama* har beräknad disputation 2020. En av lektoreorna är meriterad som docent i oktober 2018, och ytterligare två lektorer arbetar med docentmeritering med målet att bli meriterade som docenter 2020. Under 2020 kommer rekrytering av en professor med språklig inriktning att inledas.

Lärarnas sammantagna kompetens och kompetensutveckling följs upp och återkopplas kontinuerligt till berörda intressenter i olika samarbetsorgan. Med fakultetens nya kvalitetssäkringssystem som implementeras ht 2018 förstärks systematiken för att följa upp och säkerställa lärarkompetensen i programmet, inte minst genom en årlig strategisk uppföljning av lärarnas vetenskapliga, professionsrelevanta och högskolepedagogiska kompetens baserad på underlag från prefekter, programnämnsordförande, utbildningschef (VFU) och vicedekan (UVK). En treårig kompetensförsörjningsplan upprättas för att säkerställa en adekvat lärarkompetens och som samspelar med institutionernas treåriga verksamhetsplaner och budget. I planen synliggörs jämställdhetsaspekter genom att antalet kvinnor och män för olika akademiska anställningar anges. Vid rekrytering av forskarutbildad personal ska en kravprofil fastställas, vilket görs i nära samarbete mellan prefekt, dekan och HR-specialist. Universitetet har processer som inkluderar beredning i anställningsnämnd och sakkunnigförfarande för att säkerställa att vetenskaplig och pedagogisk skicklighet ägnas samma omsorg vid rekrytering. Både män och kvinnor ska finnas bland dem som bedömer de sökandes skicklighet. Utifrån en analys av kompetensutvecklingsbehovet bestäms teman för kompetensutveckling vid fakultetens årliga obligatoriska gemensamma utbildningsdagar. (Fram till ht 2018 har kompetensförsörjningen hanterats av programrådet och prefekterna från berörda institutioner, och innehållet i de obligatoriska kompetensutvecklingsdagarna har bestämts av en strategisk ledningsgrupp.) Utöver de obligatoriska kompetensutvecklingsdagarna deltar programmets lärare i institutionernas kompetensutveckling där exempelvis frågor om genus och normkritik behandlas.

Vidare satsningar behöver dock göras framöver för att tillgodose kompetensförsörjning inom ett nationellt konkurrensutsatt område med höga löner för lärare inom skolväsendet. Det pågår satsningar för adjunkter och seniora forskare att delta i gemensamma forskningsprojekt i syfte att ytterligare forskningsanknyta ämneslärarutbildningen. Vi planerar att fortsätta att rekrytera lektorer med yrkesförankring och att med genomtänkt tjänsteplanering möjliggöra för såväl forskning som medverkan i campusförlagd och verksamhetsförlagd utbildning. Under våren 2019 kommer 5-7 biträdande lektorat att utlysas utifrån en kartläggning av kompetensbehov i lärarutbildningens UVK och ämnen. I tjänsten ingår 50% forskning och 50% undervisning. Inom försöksverksamheten med praktikinära forskning Utbildning, lärande och forskning (ULF) kommer externa forskarutbildade lärare/lektorer att kunna knytas till forskning och undervisning.

Vår bedömning är att antalet lärare och deras sammantagna kompetens är adekvat och står i proportion till utbildningens volym, innehåll och genomförande genom deras forskningsområden och/eller professionskompetens. Flertalet av programmets lärare har adekvat yrkesexamen samt undervisningserfarenhet från årskurserna 7-9 och gymnasieskolan och undervisar i såväl ämnes- och ämnesdidaktiska studier som i VFU. Lärarnas medverkan i forskningsprojekt är en styrka på så sätt att utbildningens forskningsanknytning kommer att förstärkas på sikt. Universitetets uppbyggnad av forskningsvolym innebär dock en utmaning att på kort sikt kunna säkerställa en stabil kompetensförsörjning i utbildningen. En annan utmaning är konkurrensen från skolor som erbjuder lärare höga löner. Vårt kvalitetssäkringssystem (från ht 2018) är en styrka genom att kompetensförsörjnings- och tjänsteplanering på såväl institutions- som fakultetsnivå säkrar att läranderesurserna är tillräckliga och används effektivt. Implementeringen av detta system är ett prioriterat utvecklingsområde. Ytterligare en styrka är användandet av särskilt yrkesskickliga lärare i samverkan med skolhuvudmän samt externa forskarutbildade lärare/docenter inom ULF.

Förutsättningar

Utbildningsmiljö

Bedömningsgrund:

Det finns en för utbildningen vetenskaplig/konstnärlig och professionsinriktad miljö och verksamheten bedrivs så att det finns ett nära samband mellan forskning och utbildning.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Vi arbetar på olika sätt för att utbildningsmiljön i högskoleförlagd (HFU) och verksamhetsförlagd (VFU) utbildning ska befrämja studentens insikt om värdet av att ta tillvara och reflektera över forskningsresultat med relevans för utbildningen och yrket samt att, i kollegiala samtal och samarbeten, analysera och utveckla undervisning på vetenskaplig grund. Under "Måluppfyllelse" redovisas exempel på läraktiviteter där studenten tillägnar sig ett vetenskapligt förhållningssätt kopplat till ett innehåll. Där redovisas också hur studentens forskande förhållningssätt examineras och vilka krav som ställs på denna förmåga. De båda självständiga ämnesdidaktiska arbetena är förstuds av vikt i detta sammanhang. Ett utvecklingsområde är att förstärka studenternas förmåga att analysera undervisning på vetenskaplig grund. Ett exempel på en sådan förstärkning är läraktiviteter i några av UVK-kurserna där studenterna tar del av videobaserade undervisningsmoment/cases som de analyserar i relation till kursens lärandemål tillsammans med lärare och kurskamrater. I försöksverksamheten med övningsskolor samarbetar vi med skolorna för att ge studenterna förutsättningar att kunna knyta sina examensarbeten till skolornas interna ämnesdidaktiska utvecklingsarbeten. Ett krav för medverkan i försöksverksamheten är att skolor bjuder in studenter att delta i skolans ämnesdidaktiska utvecklingsarbete. I trepartssamtalet ansvarar VFU-läraren för att det finns utrymme för studenten att successivt utveckla sin förmåga att ställa forskningsbara frågor utifrån sina erfarenheter från VFU.

En förutsättning för att studenterna ska kunna delta i en forskande kontext är att utbildningen bedrivs i en forskande miljö. Vid Mau finns alla nödvändiga kompetenser för lärarutbildning samlad på en fakultet, Lärande och samhälle, som består av sex institutioner organiserade efter kunskapsfält¹. Här finns en sammanhängande organisation dels för administrationen av lärarutbildning, dels för forskning och forskarutbildning inom utbildningsvetenskap och idrottsvetenskap. Inom dessa flervetenskapliga och praxisnära vetenskapsområden bedrivs forskning och utvecklingsarbeten med relevans för ämneslärarutbildningen. Utbildningsvetenskap delas in i tre delområden: utbildningssystemets organisation och professioner, ämnesinnehåll och ämnesdidaktik i olika utbildningar samt barns och ungdomars livsvillkor och identitetsskapande processer. Utbildningsvetenskapens forskningsmiljöer är *historiska studier, naturvetenskapernas och matematikens didaktik (Studies in Science, Environmental and Mathematics Education)*, *pedagogik* och *specialpedagogik (Research Platform for Education and Special Education)* samt *svenska med didaktisk inriktning*. Forskarutbildningsämnen är Historia och historiedidaktik, Naturvetenskapernas och matematikens didaktik, Pedagogik och Svenska med didaktisk inriktning. Inom vetenskapsområdet idrottsvetenskap är forskarutbildningsämnet Idrottsvetenskap med inriktning samhällsvetenskap och humaniora.

En annan förutsättning för en utbildningsmiljö i en forskande kontext är att utbildningen vilar på vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet. Lärarlagen, som ansvarar för de ämnen och kurser som ingår i utbildningen, består av såväl seniora forskare som adjunkter. Genom detta kollegiala samarbete och ansvar säkerställs att studenterna har tillgång till aktuell forskning som bedrivs i relation till utbildningen samt till annan relevant nationell och internationell ämnesdidaktisk forskning. Forskning och utvecklingsprojekt med relevans för utbildningen kommer studenterna till del genom att de lärare som är knutna till programmet forskar, deltar i nationella och internationella forskningsnätverk och konferenser samt

publicerar sin forskning inom områden med relevans för utbildningen. I lärartabellen (bilaga) redovisas i vilken omfattning forskarmeriterade lärare deltar i utbildningen i undervisning och handledning av studenter. Under de senaste tre åren har institutionernas forskningsverksamhet vidareutvecklats, inte minst som en del av Malmö högskolas omvandling till universitet. Ett exempel på detta är ett nytt omfattande forskningsprogram *Inclusive science teaching in multilingual classrooms* där ett av projekten innebär att tre forskningsteam i Sverige, Norge och Nederländerna samarbetar för att undersöka språkets flerdimensionella karaktär i undervisning i naturvetenskapliga ämnen. Under våren 2018 utlyste fakulteten medel för att ytterligare stärka forskningsanknytningen i lärarutbildningen genom att adjunkter och seniora forskare gemensamt genomför forskningsprojekt inom egen undervisning samt för externa föreläsare och fortbildningsinsatser. 2017 startade den Mau- och fakultetsfinansierade forskarskolan *Lärande i mångkulturella samhällskontexter* som tar sig an lärandets villkor och hur det relaterar till en mångkulturell värld. Lärare i programmet fungerar som handledare inom denna forskarskola.

Lärare i programmets svenskämne fungerar också som handledare i forskarskolan Språk- och litteraturredaktik i medielandskapet, ett samarbete mellan SMDI/Mau, Linköpings universitet Uppsala universitet, Södertörns högskola, Luleå tekniska universitet och Umeå universitet. Lärarna är också medlemmar i flera nationella och internationella nätverk. Såsom SMDI, det nationella literacy-nätverket, Nordiskt nätverk för modersmålsdidaktik (NNMD), *International Association for Research in LI Education* (ARLE). Dessutom deltar de regelbundet med bidrag på både nationella och internationella konferenser, t ex SMDI, NNMD, ARLE, och *Association suédoise de la linguistique appliquée* (ASLA). Några lärare i programmet medverkar i forskningsprogrammet *Perspectives on literacy and inclusive subject teaching in a multilingual society* (LIC), ett av de forskningsprogram som universitetet initierat i samband med universitetsblivandet. Lärare i svenskämnet medverkar också i en kurs inom AKL där universitetets lärare utbildas i *academic literacy*. Dessutom har en av lärarna drivit kartläggning och resursproduktion avseende AL.

Den forskningsanknutna och professionsrelaterade utbildningsmiljön följs systematiskt upp i en programnämnd (programråd till vt 2018) som ansvarar för att programmet utvärderas och utvecklas i enlighet med kvalitetsarbetet vid Mau och inom fakulteten. Nämnden diskuterar och föreslår åtgärder bl a gällande relationen mellan HFU och VFU, forskningsanknytning och professionsrelevans samt samordning av kurser i progression. I fakultetens forskningsråd diskuteras strategiska frågor med avseende på forskning och forskarutbildning samt forskningsanknytning av utbildning på grundnivå och avancerad nivå. Rådet arbetar även med att säkerställa att studenter ingår i kompletta miljöer där forskning integreras med utbildning och att studenter vid samtliga utbildningsprogram har möjlighet att gå igenom utbildningssystemet från utbildning på grundnivå, via magister- och masterutbildning i utbildningsvetenskap inom huvudområdena pedagogik eller ämnesdidaktik, till forskarnivå. För studenter i ämneslärarprogrammet är forskarutbildning i någon av de ämnesdidaktiska inriktningarna eller pedagogik möjliga vägar. Forskarutbildningarna kvalitetssäkras i fakultetens forskarutbildningsnämnd.

Vår bedömning är att studenter och lärare befinner sig i en utbildningsmiljö som är forskningsanknuten och professionsinriktad och som utvecklas i samverkan med våra partners i regionen samt andra lärosäten nationellt och internationellt. Det är en styrka att utbildningsmiljön är professionsinriktad genom VFU, konstruktionen av akademiska professionsämnen och genom att lärare i HFU och VFU har adekvat yrkesexamen. Den professionsinriktade miljön förstärks vidare genom att lärare från partnerskolor deltar i moment i campusförlagda kurser. En styrka och ett utvecklingsområde är satsningarna på att ytterligare forskningsanknyta utbildningen i samverkan med våra partners och att studenterna i högre utsträckning involveras i forskningsbaserad verksamhet. Styrkor och utvecklingsområden där vi samverkar med regionens skolor redovisas under "Arbetsliv och samverkan" bl a med ett exempel på en pilotstudie inom det regionala samverkanrådet. Inom utbildningssektorn finns en rörelse mot ökat samarbete mellan skolor och lärosäten vad gäller frågor om såväl utbildning som forskning. ULF kommer att förstärka en redan stabil samverkan mellan Mau och våra partnerskolor, och ett utvecklingsområde är att inom försöksverksamheten relatera verksamhetsutveckling till såväl vetenskaplig grund som beprövad erfarenhet.

1 Barn, unga och samhälle; Idrottsvetenskap; Kultur, språk, medier; Naturvetenskap, matematik och samhälle; Samhälle, kultur och identitet, Skolutveckling och ledarskap

Utformning, genomförande och resultat

Svenska och lärande: ett akademiskt professionsämne

Ämnet Svenska och lärande har en professionsinriktning, och det innebär att lärandemål och examinationsuppgifter inbegriper olika kunskapsaspekter. I sitt första led kan således ett lärandemål fokusera på ämneskunskaper, medan det avslutande ledet betonar ämnesdidaktisk kunskap. På motsvarande sätt kan ett lärandemål innebära att kunskap och förståelse kombineras med färdighet och förmåga. Eftersom kurserna i förstaämnet kombineras med integrerad UVK, förhåller det sig på ett liknande sätt med allmändidaktik och ämnesdidaktik.

I Svenska och lärande fokuseras sådana kunskaper om och i ämnet som krävs för att undervisa i svenska i grundskolans årskurs 7-9 eller gymnasieskolan. Det är ett tvärvetenskapligt ämne där stoffet främst hämtas från de akademiska ämnena nordiska språk/svenska språket, litteraturvetenskap, svenska med didaktisk inriktning och pedagogik. Professionsinriktningen innebär en stark betoning på studentens medvetenhet om lärande och undervisning. Ämneskunskaper med tillhörande forskningsområde knyts därför samman med kunskaper som lärare behöver för att kunna stödja och stimulera elevers lärande. Studenten reflekterar över såväl sitt eget som elevers lärande relaterat till språk, språkutveckling, texter och medier i undervisning. Akademisk litteracitet behandlas både ur ett metaperspektiv och genom allt högre krav på studentens läs-, lyssnande-, samtals-, tal- och skrivförmåga. Undervisningen och studentens lärande inbegriper föreläsningar, litteraturstudier, seminarier, workshoppar, drama och arbete i basgrupper. I samband med studentens produktion av text spelar formativ återkoppling från såväl lärare som andra studenter stor roll. Den vetenskapliga förankringen genomsyrar utbildningen. De lärare som undervisar i svenskkurserna har (med något undantag) disputerat och forskat med specialisering mot frågor om grammatik, akademisk litteracitet, litteraturvetenskap, litteraturdidaktik, litteratur- och mediereception, ämneskonceptioner, digitalisering, bedömning och retorik. Lärarnas undervisning baseras på aktuell forskning. I flera kurser samlar studenten empiri från partnerskolan och arbetar vidare med den utifrån teoretiska perspektiv, vilket tydliggör förbindelsen mellan teori och praktik. Flertalet av de lärare som undervisar i svenskkurserna är också VFU-lärare. Det ger också en tydlig koppling mellan ämnes- och VFU-kurserna.

Här nedan följer en förteckning av kurserna och deras huvudsakliga innehåll. Eftersom vi nyligen har förstärkt allmändidaktiken i förstaämnena och dessutom i samband med den nya flexibla 7-9-utbildningen har förändrat utbildningsstrukturen befinner vi oss mitt i ett arbete med nya och reviderade kursplaner. Det innebär att de tre första kurserna ges för första gången läsåret 18/19 och följande kurser är sådana kurser som givits sedan 2011. De tre första kurserna liknar dock de tidigare till stor del. I kursinnehållet för kurserna på avancerad nivå har sådant innehåll där studenten framför allt ska (väsentligen) fördjupa sina tidigare kunskaper kursiverats.

Termin, kursnamn, högskolepoäng, benämning	Kursinnehåll
Grundnivå	
T1 Svenska och lärande: Språk, utveckling och lärande, 15hp, S1	Svenskämnets traditioner, historia och utveckling; digitalisering; centrala allmän- och ämnesdidaktiska begrepp; teorier om språk och språkutveckling; skrivande och retorik; skolans styrdokument; ungdomars och vuxnas lärande; observation av undervisning
T1 Svenska och lärande: Ungdomar, texter och lärande, 15hp, S2	Litteraturteori; litteratur- och filmanalys; litteraturdidaktik; litteratur- och mediereception; det vidgade textbegreppet; skönlitteratur och andra medietexter; tematiskt arbete; gestaltning och drama; literacy; vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet
T2 Svenska och lärande: Att analysera, bedöma och stödja språkutveckling, 15hp, S3	Grammatik och grammatikdidaktik; tal och skrift; skrivdidaktik och samtalsdidaktik; elevtextanalys; dokumentation och bedömning; lärandeteorier
T7 Svenska och lärande: Litteratur och kulturell identitet 1700-1950, 6hp, S4	Litteraturhistoria; kanon; litteraturteori och litteraturanalys; kulturteori; litteraturdidaktik; receptionsteori
Avancerad nivå	
T8 Svenska och lärande: Äldre texter i en föränderlig värld, 15 hp, S5	Språkhistoria; språkhistoriedidaktik; språksituationen i Norden; litteraturhistoria; <i>kanon</i> ; litteraturteori och <i>litteraturanalys</i> ; <i>litteraturdidaktik</i> och <i>receptionsteori</i> ; läromedelsanalys; bedömning

T8 Svenska och lärande: Kultur och språk i ett föränderligt samhälle, 9hp, S6	Sociolingvistik: språklig variation, språkbruk och språknormer; <i>kulturteori</i> och kulturanalys; ungdomskultur, <i>populärkultur och digitala medier</i> ; klass, genus, generation och etnicitet; nationella och internationella utvärderingar av elevers språkförmåga; <i>litteratur- och mediereception; gestaltning</i>
---	---

Avancerad nivå, specifikt för gymnasieskolan	
T9 Svenska och lärande: Text, kommunikation och förändring, 15hp S7	<i>Literacy; critical literacy; projektarbete; skrivdidaktik; retorik; digitalisering och olika medier</i>
T10: Svenska och lärande: Perspektiv på äldre texter, 15 hp, S8	<i>Språk- och litteraturhistoria; litteraturteori; litteraturanalys; textteorier; digitala verktyg; funktionell analys av sakprosa</i>

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

1. För ämneslärarexamen med **inriktning mot arbete i årskurs 7–9** ska studenten

- visa sådana ämneskunskaper som krävs för yrkesutövningen, inbegripet såväl överblick över ämnesstudiernas huvudområde som fördjupade kunskaper inom vissa delar av detta område och insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete.

För ämneslärarexamen med **inriktning mot arbete i gymnasieskolan** ska studenten

- visa sådana ämneskunskaper som krävs för yrkesutövningen, inbegripet såväl brett kunnande inom ämnesstudiernas huvudområde som väsentligt fördjupade kunskaper inom vissa delar av detta område och fördjupad insikt i aktuellt forsknings- och utvecklingsarbete.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Ämneskunskaper inryms i kursernas fyra kunskapsfält: språk, språkutveckling, texter och medier. Av utrymmesskäl exemplifieras enbart måluppfyllelsen för språkutveckling samt litterära texter. I det följande redogör vi för hur dessa två fält tar sig uttryck i utbildningens olika kurser.

I förhållande till examensordningens skrivning om ämneskunskaper kan språkutveckling förstås ur två perspektiv i utbildningen, å ena sidan mot bakgrund av hur individen utvecklar sitt språk, å andra sidan mot bakgrund av hur svenska språket utvecklats historiskt. Individens språkutveckling berörs redan i S1. Studenten ska: ”kunna redogöra för vad som ur olika perspektiv kan avses med språk och språkutveckling samt med stöd av språkvetenskapliga termer diskutera språkutveckling i ett första- och andraspråksperspektiv”. Detta lärandemål bearbetas huvudsakligen genom föreläsningar som följs upp genom arbete i basgrupp, schemalagda uppföljningar med lärare och genom två workshoppar som relaterar till elevers språkbruk, samt genom möten inom Supplementary Instruction, en stöttning som leds av studenter som kommit längre i sin utbildning. Lärandemålet examineras via en skriftlig salstentamen. Kriterierna för betyget G är följande: I redogörelsen motiveras begrepp som rör språk och språkutveckling mot bakgrund av olika teoretiska perspektiv såsom ett strukturalistiskt, ett generativt och ett funktionellt och diskussionen är konsekvent i användningen av språkvetenskaplig terminologi. En typisk

tentamensfråga på kursen kan formuleras: ”Resonera om och definiera begreppet språkutveckling. Utgå ifrån att begreppet kan förstås och definieras olika, beroende på vilket teoretiskt perspektiv man ansluter sig till”.

I S3 behandlas språkutveckling ur två perspektiv: dels vidareutvecklar studenten sitt metaspråk genom studier av svenska språkets fonologiska och grammatiska struktur, dels används metaspråket i ett funktionellt sammanhang, elevtextanalys. Genom elevtextanalysen utvecklar studenten kunskap om textanalys och elevtextanalys. Studenten ska kunna ”redogöra för svenska språkets grammatiska och fonologiska struktur samt för skillnader och likheter mellan tal och skrift”. I kursen erbjuds studenten stöttning i form av föreläsningar där grundläggande grammatisk analys behandlas. Studenten följer upp i basgrupp med övningar som slutligen diskuteras i workshoppar. Lärandemålet examineras genom en individuell salstentamen. För betyget G krävs att redogörelsen utmärks av en korrekt analys av dels ord och fraser, dels enkla och komplexa satser, avseende form, funktion och betydelse, samt att studenten i redogörelsen använder språkvetenskapliga termer konsekvent. Ett annat lärandemål lyder: ”kunna analysera och bedöma elevtexter i ett utvecklingsperspektiv”. För att utveckla kunskaper i och om textanalys deltar studenten i föreläsningar. Dessa följs upp med arbete med sakprosatexter och elevtexter i workshoppar. I workshopparna anpassar vi texturval efter studenternas inriktning 7-9 eller gy. Detsamma gäller bedömningsstöd och läroplan. Lärandemålet bedöms genom en skriftlig elevtextanalys. Den är inriktad mot 7-9 för studenter med denna inriktning och mot gy för studenter med denna inriktning. Kvaliteterna som krävs för betyget G är att analysen av elevtexten är språkligt grundad respektive att studenten använder textanalytiska begrepp konsekvent i analysen.

På avancerad nivå fördjupas studentens kunskaper om individens språkutveckling i S6 där språkbruk i olika sammanhang sätts i relation till sociala faktorer och elevers språkutveckling. I denna kurs ska studenten kunna ”beskriva och diskutera social, dialektal och könsmässig variation avseende språk”. Det examineras genom en skriftlig, individuell hemtentamen. I denna redovisar och diskuterar studenten, med stöd i sociolingvistisk teori, språkets identitetsskapande betydelse i relation till värderingar och hierarkier och språkbruk, språksituationen i Norden samt språknorm i skolan och i övriga samhället. De stöttande läraaktiviteterna i kursen är introducerande föreläsningar om språklig variation. Dessa följs upp av seminarier där studenten i grupp ansvarar för att utifrån dels kurslitteratur, dels egensökta vetenskapliga artiklar presentera sociolingvistiska frågor, metoder, teorier och resultat. För betyget G krävs att beskrivningen av språklig variation är korrekt, samt att den anknyter på ett rimligt sätt till en teori om sambandet mellan språk och social miljö.

S5 breddar studentens kunskaper om språkutveckling. I denna kurs är perspektivet historiskt. Två lärandemål är: ”analysera och tolka ett urval äldre texter i olika genrer mot bakgrund av deras litteratur- och språkhistoriska placering och jämföra dem inbördes” och ”resonera kring svenska språkets utveckling fram till ca 2000 mot bakgrund av exempelvis förändringar i ordförråd, morfologi och syntax samt redogöra för hur den kulturella och samhällsliga kontexten påverkar språkutvecklingen”. Märk att det första lärandemålet relaterar såväl till språkhistoria som litteraturhistoria. Båda dessa mål examineras genom en skriftlig tentamen. För betyget G krävs att studentens analys präglas av adekvat terminologi, att hens tolkning är rimlig samt att analysen och tolkningen är teoretiskt grundad i någon teori som berör förändring över tid såsom grammatikaliseringsteori. Dessutom krävs att resonemanget bygger på en adekvat beskrivning av ordförråd, morfologi och syntax med stöd i exempeltexter och att redogörelsen på ett rimligt sätt kopplar ihop språkförändring med kulturella och samhällsliga faktorer med hjälp av teoretiska perspektiv, t.ex. en sociohistorisk förklaringsmodell. Läraaktiviteterna utgörs å ena sidan av föreläsningar kring språkförändring och dess förklaringar, å andra sidan av uppföljande workshoppar. I dessa arbetar studenten med handledning med historiska texter. Det kan gälla att slå upp ord i etymologiska ordböcker såsom *Fornsvensk lexikalisk databas* och *Svenska Akademiens ordbok*, eller att utforska klassisk fornsvensk ordföljd.

Kunskaper om och förståelse av litterära texter är en annan viktig del av ämnesstudierna som krävs för en svensklärares yrkesutövning och det utgör därför det andra fältet som vi valt att beskriva, analysera och värdera. Med litterära texter avses här främst skönlitteratur, men även andra berättande och poetiska texter förmedlade av olika medier ingår i utbildningen. Litterära texter läses i alla kurser utom en (S3). Redan i S1 läser och presenterar studenten en skönlitterär text med fokus på kursens innehåll språk, utveckling och lärande. Genom detta introduceras studenten i att göra kopplingar mellan olika delar av svenskämnet –

såsom språk och litteratur – men också i tanken att litterära texter kan analyseras och tolkas på olika sätt och från olika utgångspunkter.

Två kurser på grundnivå (S2 och S4) har huvudfokus på skönlitteratur och andra medietexter. I den första utvecklar studenten kunskaper om ungdomslitteratur, film, TV-serier, spel och tecknade serier. Studenten läser en avhandling och flera texter som bygger på aktuell forskning och utvecklingsarbete om exempelvis lässtrategier och litteraturreception. Enligt ett lärandemål i kursen ska studenten ”kunna använda såväl grundläggande textanalytiska begrepp som receptionsteoretiska kunskaper för att analysera skönlitterära texter och film (samt deras användning i undervisning)”. I seminarier och basgruppsdiskussioner utforskar studenten tillsammans med lärare och andra studenter innebörden hos olika analytiska begrepp. En del av lärandemålet examineras i en muntlig del i form av ett litteraturseminarium där studenten analyserar ungdomslitteratur och film med hjälp av textanalytiska begrepp och hela lärandemålet examineras i en skriftlig del i form av en (pedagogiskt riktad) textanalys. Kriteriet för betyget G är: I analyserna används textanalytiska begrepp och receptionsteori på ett adekvat och självständigt sätt. I S4 läser studenten främst västerländsk litteratur och gör nedslag i några centrala perioder från 1700 till 1950. Från varje period läser studenten litterära texter som ansluter till temat kulturell identitet och diskuterar dessa texter i olika gruppkonstellationer under seminarier. I denna kurs liksom i S5 läser studenten olika litteraturhistoriska översiktsverk med titlar som *Nordisk kvinnolitteraturhistoria* och *Världens litteraturer* och jämför dessa. Enligt två lärandemål ska studenten ”resonera om hur litteratur från olika tider och platser gestaltar mänskliga erfarenheter, problem och livsfrågor och om dessa texter som möjliga vägar till kunskap om existentiella frågor” och ”analysera prosa och lyrik med hjälp av litteraturvetenskapliga termer (och reflektera över hur man kan använda texterna som undervisningsstoff i en skola med kulturell och språklig mångfald)”. Lärandemålen examineras dels genom en individuell, skriftlig hemtentamen där studenten redogör för och diskuterar litterära förändringsprocesser, analyserar texter (samt utifrån teori reflekterar över hur man kan använda texterna som möjliga vägar till kunskap om existentiella frågor i en skola med kulturell och språklig mångfald), dels genom aktivt deltagande i ett seminarium som behandlar lyrik. För betyget G krävs att den översiktliga redogörelsen är adekvat och innehåller relevanta exempel. Vidare krävs att resonemangen ger tydliga exempel på hur litteratur från olika tider och platser gestaltar mänskliga erfarenheter, problem och livsfrågor (Resonemangen relateras till frågor om hur dessa texter kan användas i undervisning) och att analysen präglas av adekvat användning av litteraturvetenskaplig terminologi.

På avancerad nivå breddas ämneskunskaperna avseende litterära texter genom att studenten läser texter från olika tider och olika delar av världen förmedlade av olika medier. Fördjupningen sker framför allt genom att studenten analyserar och tolkar dessa texter ur olika teoretiska perspektiv. Ett exempel på både breddning och fördjupning finns i S5 där studenten enligt ett lärandemål ska kunna ”analysera och tolka ett urval äldre texter i olika genrer mot bakgrund av deras litteratur- (och språk)historiska placering och jämföra dem inbördes”. Kursen bygger vidare på S4 och studenten ska här bredda sin överblick över litteratur i olika genrer från olika tider och samtidigt fördjupa förståelsen för litterära texter genom analys och tolkning ur olika teoretiska perspektiv, såsom historiska, litteraturteoretiska och kanonkritiska. Under kursens gång organiseras läraktiviteter så att de hänger samman i processer. Det kan innebära att ett stoff presenteras och diskuteras i en föreläsning, som sedan leder vidare i en basgruppsdiskussion där studenten analyserar och tolkar texter ur de olika teoretiska perspektiven tillsammans med några kurskamrater. Denna basgruppsdiskussion följs sedan upp i en lärarledd diskussion i hela gruppen. Kursen innehåller också en seminarierie, som även består av nätbaserade seminarier, där äldre texter tolkas ur olika perspektiv. Något eller några seminarier i seminarierieserien leds av studenterna. Lärandemålet examineras i en individuell skriftlig tentamen i vilken studenten redogör för och analyserar texter mot bakgrund av deras litteratur- (och språk)historiska kontext. För betyget G krävs att analysen präglas av adekvat terminologi, tolkningen är rimlig och att analys och tolkning är teoretiskt grundad i någon teori som berör förändring över tid.

Ett annat exempel på breddning respektive fördjupning från avancerad nivå är i S6 där följande två lärandemål innehåller kunskap om och förståelse av litterära texter: ”i dialog med kurskamrater analysera och tolka nutida skönlitteratur, film och andra medietexter ur ett kulturanalytiskt och språksociologiskt perspektiv med fokus på kulturell heterogenitet” och ”tolka representationer av klass, etnicitet, genus och generation i såväl traditionella som nya digitala medier och populärkulturella uttrycksformer samt tolka hur dessa kategorier kan tänkas färga receptionen”. Kunskaper inom bl.a. kulturanalys och texttolkning behandlas i såväl föreläsningsform som i seminariediskussioner och genom drama under temadagar, med teman som *tolkning och gestaltning av populärkulturella texter*. En del av examinationen är ett muntligt

litteraturseminarium där studenten med stöd i sociolingvistisk och kulturanalytisk teori samt receptionsteori analyserar ett urval medietexter som elever kan tänkas möta i eller utanför skolan. Detta är ett exempel på att teorier om språk, litteratur och kultur används tillsammans för analys och tolkning av texter. För betyget G krävs att analyserna visar på medvetenhet om de givna teoretiska perspektiven, tolkningarna är rimliga och grundande i textanalytiska kunskaper samt att studenten bidrar konstruktivt i diskussionen.

Ett utvecklingsområde som vi har identifierat är att urvalet av litterära texter behöver breddas ytterligare. Därför är en kurs som fanns i utbildningen före 2011 med titeln *Berättande utan gräns* reviderad och placerad på avancerad nivå från och med antagning 2018. Den kursen behandlar berättande i olika delar av världen och i olika medier.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Specifikt för gymnasieskolan

I S7 både breddar och fördjupar studenten sina kunskaper om *literacy* som anläggs i S2, medan S8 breddar och fördjupar det historiska perspektivet på litteratur i S4 och på språkutveckling och litteratur i S5. Lärandemålen som relaterar till såväl svenska språkets utveckling som kunskap om och förståelse av litterära texter i S8 är följande: ”jämföra texter från olika tider med utgångspunkt i teoretiska perspektiv”, ”använda olika litteraturvetenskapliga och språkvetenskapliga begrepp för att undersöka texter ur olika tematiska och teoretiska perspektiv” och slutligen ”genom att följa något eller några tematiska spår i litteratur- och språkhistorien identifiera och diskutera förändringsprocesser och koppla dem till samhällsliga förändringar”. Detta är alltså ytterligare ett exempel på hur språk- och litteraturvetenskapliga delar integreras. Lärandemålen examineras genom en individuell essä. För betyget G krävs att de teoretiska perspektiven möjliggör jämförelser mellan valda texter, den historiska jämförelsen mellan texterna är relevant och att vald teori/valda teorier tillämpas funktionellt i analys och tolkning av valda texter. Vidare krävs att valet av litteratur- och språkvetenskapliga begrepp är adekvat för undersökningens tematiska och teoretiska perspektiv och att de definieras på ett adekvat sätt. Det krävs dessutom att det valda tematiska spåret relateras teoretiskt till samhällsliga och historiska förändringar samt diskuteras mot bakgrund av kunskaper om samhällslig förändring i förhållande till språkliga och litterära förändringsprocesser. Ett antal föreläsningar sätter in kritisk och funktionell textanalys i ett vetenskapshistoriskt perspektiv, samtidigt som de sätter funktionella textlingvistiska diskursanalytiska termer i relation till de mer traditionella textanalytiska termer som studenten studerat och använt i tidigare kurser. Genom att studenten utvecklar kunskap om och förståelse för nya textanalytiska begrepp utgör kursen en breddning, samtidigt som hans kunskaper om funktionella perspektiv på texter samtidigt fördjupas. Vidare ansvarar studenten tillsammans med andra för seminarier där vetenskapliga artiklar som relaterar till textlingvistik presenteras, diskuteras och sätts i relation till varandra. Under föreläsningar och seminarier behandlas och tillämpas också olika litteraturteorier, så att studenten stöds i att självständigt kunna välja teoretiska angreppssätt för den textanalys hen genomför i essän. Dessa föreläsningar och seminarier följs upp av grupphandledning och individuell handledning av textanalyserna.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – kunskap och förståelse

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen kunskap och förståelse i examensordningen.

Mål

2. *Visa fördjupad kunskap om vetenskapsteori samt kvalitativa och kvantitativa forskningsmetoder, och visa kunskap om relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för yrkesutövningen.*

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Om detta redogörs för i del 1 gör en hänvisning.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

I ämnesstudierna utvecklar och fördjupar studenten kunskaper om och förståelse av forskningsmetoder som är vanliga i svenskdidaktisk forskning, forskning i svenska språket och litteraturvetenskap. I dessa fält finns en slagsida åt kvalitativa metoder, men kvantitativa metoder används också och finns representerade i utbildningen. I S1 utvecklar studenten kunskap om kvalitativa metoder genom att observera undervisning på sin partnerskola. Studenten analyserar sedan observationen i en muntlig och skriftlig process och med hjälp av kollegial respons utifrån olika svenskämnesdidaktiska begrepp och teorier. Denna analys examineras genom en skriftlig text där lärandemålet ”kunna förklara och diskutera grundläggande begrepp och modeller inom allmän- och ämnesdidaktik” examineras. För att studenten ska uppnå betyget G krävs att förklaringarna av grundläggande begrepp och modeller visar på god förståelse och att diskussionen av begrepp och modeller är klar och relaterar till olika teoretiska perspektiv.

I S2, S3, S4 och S5 utvecklar och fördjupar studenten sin kunskap om litterära och språkliga textanalysmetoder. Textanalysmetoderna är företrädesvis kvalitativa. I S2 är lärandemålet ”kunna använda såväl grundläggande textanalytiska begrepp som receptionsteoretiska kunskaper för att analysera skönlitterära texter och film (samt deras användning i undervisning)”. För betyget G krävs att studenten i analyserna använder textanalytiska begrepp och receptionsteori på ett adekvat sätt. Hen erbjuds möjlighet att utveckla textanalytiska kunskaper till exempel genom basgruppsarbeten och seminarier. Detta lärandemål fördjupas i S4 och S5 där ett historiskt perspektiv tillkommer. I S5 är lärandemålet formulerat: ”Studenten ska kunna analysera och tolka ett urval äldre texter i olika genrer mot bakgrund av deras litteratur- och språkhistoriska placering och jämföra dem inbördes”. Fördjupningen gentemot S2 syns i betygskriteriet: Analysen och tolkningen är teoretiskt grundad, t.ex. i sociohistorisk teori. Även i S5 erbjuds studenten basgruppsarbeten och seminarier för att kunna utveckla sin kunskap. I S6 behandlas en rad olika sociolingvistiska metoder såsom samtalsanalys, metoder för attitydforskning och skrivetnografi i seminarier där studenten i grupp ansvarar för att presentera delar av kurslitteraturen, samt söker, väljer och presenterar en sociolingvistisk vetenskaplig artikel där aspekterna frågeställning, metod, teoretiska utgångspunkter och resultat ska tas upp. Dessutom tar studenten i ett seminarium ställning till internationella utvärderingar av språkförmåga, såsom PISA. Det utgör ett exempel på att studenten i dialog med andra utvecklar kunskaper om kvantitativa metoder. Lärandemålet, som examineras genom hemtentamen, är formulerat: ”Studenten ska kunna analysera internationella och nationella utvärderingar av elevers språkförmåga samt kritiskt förhålla sig till dessa”. I betygskriteriet ställs kravet att analysen av

internationella och nationella utvärderingar av elevers språkförmåga är underbyggd och präglas av ett kritiskt förhållningssätt.

Enligt ett lärandemål i S2 ska studenten kunna ”kritiskt diskutera relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet och dess betydelse för lärarprofessionen”. Lärandemålet examineras i en muntlig och skriftlig presentation av ett tematiskt arbete. För betyget G krävs att diskussionen innehåller adekvata resonemang om begreppens betydelse för lärarprofessionen.

Vetenskapsteori och forskningsmetodik, såsom dokumentstudium samt olika typer av enkäter, intervjuer och observationer, står i centrum i de kurser som inbegriper det självständiga arbetet på grundnivå och examensarbetet. Kunskapsöversikten i det självständiga arbetet på grundnivå innebär att studenten utvecklar en fördjupad kunskap om och förståelse av vetenskapligt tänkande, bl.a. genom studier av befintliga kunskapsöversikter. Upplägget bygger på att studenten i samråd med sin handledare väljer ett forskningsområde och därefter formulerar en fråga med ämnesdidaktisk relevans. Studenten söker, värderar och väljer sedan forskning inom sitt valda problemområde och sammanställer en egen kunskapsöversikt. Kunskapsöversikten skrivs i par eller enskilt.Handledning sker i grupper om tre till fyra arbeten. I grupphandledningen väcks frågor om forskningens forskningsprocesser, syften, forskningsmetoder, forskningsresultat och analys. Beroende på handledningsgruppens sammansättning varierar de frågor som väcks, till exempel om kvalitativa eller kvantitativa metoder är i fokus. Följande lärandemål gäller studentens förmåga att visa kunskap om forskningsmetoder och relationen mellan vetenskaplig grund och beprövad erfarenhet: ”systematiskt kunna söka, (göra ett urval av samt kritiskt granska skilda informationskällor med relevans för det aktuella problemområdet)” och ”i form av en kunskapsöversikt kunna sammanställa (och analysera systematiskt framställd kunskap inom problemområdet)”. Kriterierna för betyget G följer här: Det framgår av texten hur litteratursökningen genomförts och på vilka grunder källorna granskats och värderats; i texten är källorna systematiskt sammanställda och framställda. I ett förord ska studenternas individuella bidrag tydligt framgå så att studenten kan bedömas utifrån sin prestation. Studentens enskilda insats följs även upp av handledare och examinatorer.

Till examensarbetskursen finns det också en guide med bl.a. lärandemål och bedömningskriterier. Denna guide samt stödfunktioner av olika slag, exempelvis filmade föreläsningar om vetenskaplig metod, finns på kursplattformen. I Svenska och lärande väljer studenterna oftast att göra empiriska studier med intervjuer och observationer som de vanligaste metoderna, men enkätundersökningar, exempelvis via sociala medier, förekommer också, ofta inom ramen för metodtriangulering. Även textanalyser förekommer. Knutet till lärarutbildningen vid Mau finns ett stort antal övningsskolor, där det av avtalet framgår att universitet och skola ska samverka för att studenten ska kunna genomföra sitt examensarbete med bäring på skolans ämnesdidaktiska utvecklingsarbete och få stöd i detta arbete. Examensarbete som utvecklingsarbete beskrivs också i kursguiden. Den nära kopplingen mellan den vetenskapliga grunden och beprövad erfarenhet ger studenten förutsättningar att nå en god måluppfyllelse. Universitetet har även inlett ett nära samarbete med en kommun, där några studenter skriver examensarbetet i samarbete med kommunens skolutvecklingsgrupper.

I revideringen av kursplanerna lägger vi in en examination där studenten ska genomföra och analysera en intervju med en verksam lärare som en del av utforskandet av kanonlitteratur och synen på dess plats i svenskundervisning. Dessutom lägger vi från vt19 in läraaktiviteter i S5 och S6 där studenten får arbeta kvantitativt med korpusanalys av språkbruk i samband med att hen studerar språkhistoria och sociolingvistik. Denna förstärkning är en följd av vår bedömning att studenten behöver erfara och utveckla kunskap och förståelse för fler forskningsmetoder innan hen når examensarbetet.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Specifikt för gymnasieskolan

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

3. *Visa fördjupad förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över egna och andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämnen, ämnesområden och ämnesdidaktik.*

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Om detta redogörs för i del 1 gör en hänvisning.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Eftersom utbildningen har en stark professionsinriktning och samtidigt är forskningsbaserad, tillvaratar, systematiserar och reflekterar studenten genomgående och i progression över egna och andras erfarenheter från bl.a. VFU:n och över relevanta forskningsresultat. I S1, S2, och S3 läggs stor vikt vid studentens begreppsbyggnad vad gäller ämnet och professionen, och vid att hen ska utveckla akademisk litteracitet. Redan i S1 ska studenten ”kunna teoretiskt förhålla sig till eget och andras skrivande” och ”kunna förklara och diskutera grundläggande begrepp och modeller inom allmän- och ämnesdidaktik”. Det visar studenten i en skriftlig lektionsanalys, där hen först tillvaratar egna och andras erfarenheter genom att observera och dokumentera en svensklektion på sin partnerskola och sedan systematiserar erfarenheterna i analysen med hjälp av de didaktiska frågorna och andra allmän- och ämnesdidaktiska begrepp. Slutligen reflekterar studenten över sina erfarenheter och det som hen kommit fram till i analysen i relation till språksyn, ämnessyn, svenskämnet historia och aktuella styrdokument. Denna procedur fungerar som läraaktiviteter tillsammans med föreläsningar och seminarier. För betyget G krävs att förklaringarna av grundläggande begrepp och modeller visar på god förståelse och att diskussionen av begrepp och modeller är klar och relaterar till olika teoretiska perspektiv.

Studenten skriver också sitt första självständiga arbete på grundnivå. Som tidigare nämnts utgörs detta av en kunskapsöversikt inom ämnesdidaktik i förstaämnet. Detta innebär bl.a. att studenten ”systematiskt ska kunna söka, göra ett urval av samt kritiskt granska skilda informationskällor med relevans för det aktuella problemområdet; i form av en kunskapsöversikt kunna sammanställa och analysera systematiskt framställd kunskap inom problemområdet samt kunna diskutera kunskapsöversiktens relevans för professionen”. För betyget G krävs bl.a. att sök-systematiken är logisk och avgränsad i förhållande till syfte och forskningsfråga; konsekvent genomförd och transparent presenterad; de grunder på vilka källorna granskats och värderats redovisas tydligt; granskningen och värderingen är noggrann och saklig; sammanställningen är logiskt strukturerad; analysen av källorna bidrar till förståelse av problemområdet samt att diskussionen av kunskapsöversiktens relevans för professionen fokuserar såväl ämnet som yrket. Härigenom säkerställs en fördjupning beträffande studentens förmåga att kritiskt och självständigt tillvarata, systematisera och reflektera över andras erfarenheter samt relevanta forskningsresultat för att därigenom bidra till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom yrkesområdet. Stöttning som förberedelse för det självständiga arbetet förekommer, utöver grupphandledning och individuell handledning, genom workshoppar i litteratursökning som organiseras i samarbete med vårt bibliotek som också tillhandahåller ett flertal digitala resurser.

Ett exempel från avancerad nivå finns i S6 där studenten enligt ett lärandemål ska kunna ”utifrån centrala kulturanalytiska och språksociologiska begrepp diskutera värderingar och hierarkier och deras betydelse för vad som ses som norm och avvikelse samt analysera och problematisera den egna lärarpraktiken”. Här fördjupar studenten sin förmåga att tillvarata och göra ett självständigt urval av egna erfarenheter samt reflektera kritiskt över dessa. Lärandemålet examineras i en individuell skriftlig hemtentamen och för betyget G krävs att den egna lärarpraktiken sätts i relation till kursens olika teoretiska perspektiv och diskussioner gällande värderingar och normer. Studenten skriver sedan sitt examensarbete utifrån ett ämnesval som ansluter till förstaämnet, vilket upprätthåller progressionen i förhållande till det första självständiga arbetet. Samtliga fyra möjliga utformningar (empirisk undersökning, utvecklingsarbete, text- och dokumentstudie, gestaltande arbete) bedöms enligt samma kriterier. För betyget G finns bl.a. följande krav: För problemställningen relevant forskning presenteras; ett kritiskt resonemang om tidigare forskning förs; slutsatser för examensarbetet dras på basis av tidigare forskning; kopplingar görs till internationell forskning. Båda de självständiga arbetena utgår från ett problem som formuleras inom ett ämnesdidaktiskt område och är således starkt knutna till och bidrar till utvecklingen av yrkesverksamheten och kunskapsutvecklingen inom ämne och ämnesdidaktik. Från antagning 18 stärker vi utbildningen ytterligare när det gäller att tillvarata, systematisera och reflektera över andras erfarenheter genom att studenten, i en kurs på avancerad nivå, ska genomföra och analysera en intervju med en verksam lärare.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Specifikt för gymnasieskolan

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

4. *Visa förmåga att tillämpa sådan didaktik och ämnesdidaktik inklusive metodik som krävs för undervisning och lärande inom det eller de ämnen som utbildningen avser och för den verksamhet i övrigt som utbildningen avser.*

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Om detta redogörs för i del 1 gör en hänvisning.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Som tidigare nämnts integreras ämnesinnehåll, ämnesdidaktik och allmändidaktik i kurserna. De två fält som redovisades under examensordningens mål 1 studeras också ur ett ämnesdidaktiskt perspektiv. Ett didaktiskt perspektiv på språkutveckling studeras redan i S1. Där finns t.ex. lärandemålet ”utifrån olika teoribildningar kunna resonera om vad lärande i språkligt och kulturellt heterogena skolmiljöer kan innebära för individen”. Lärandemålet examineras via en muntlig presentation där studenten redogör för en analys av en skönlitterär text mot bakgrund av språk, utveckling och lärande. För betyget G krävs att resonemangen om vad lärande i språkligt och kulturellt heterogena skolmiljöer kan innebära för individen förs med klar koppling till olika teoribildningar, såsom kognitiva och/eller sociokulturella, respektive att urvalet av innehåll i den muntliga presentationen har tydligt fokus på språk, utveckling och lärande. Kursens läraktiviteter och examinationer är vidare planerade för att göra möjligt för studenterna att utveckla sin svensksdidaktiska, inklusive metodiska repertoar. Läraktiviteterna såsom arbete med lektionsanalyser och muntliga presentationer i responsgrupper, arbete med röst och kropp i workshopform och examinationer där studenten examineras på förmågan att ge respons på talande och skrivande, är å ena sidan utformade som exempel på hur en svensklärare kan arbeta, å andra sidan utvecklar de förmågor som studenterna så småningom behöver ha i sin roll som verksam svensklärare, till exempel att ge respons på talande och skrivande.

I S3 vidareutvecklar studenten sin förmåga att förhålla sig till texter i allmänhet och elevtexter i synnerhet. Lärandemålen är: ”kunna analysera och bedöma elevtexter i ett utvecklingsperspektiv”, ”utifrån (analys och) bedömning av en elevs textproduktion kunna synliggöra elevens utveckling i förhållande till nationella mål och betygskriterier samt ge förslag på hur den fortsatta undervisningen kan utformas för att stödja elevens långsiktiga språkutveckling”, ”kunna föreslå former för långsiktig dokumentation av elevens språkutveckling” och ”kunna reflektera över bedömnings-, betygssättnings- och dokumentationspraktiker”. Dessa mål examineras via en skriftlig elevtextanalys, i vilken studenten också förhåller sig till frågan om elevens fortsatta skrivutveckling. Av studentens elevtextanalys kräver vi att textanalytiska begrepp används konsekvent. Vidare krävs att bedömningen visar på medvetenhet om summativ bedömning respektive att bedömningen är underbyggd utifrån kunskap om formativ bedömning och visar på god kännedom om textproduktion. Det krävs också rimliga förslag om dokumentationsmöjligheter och att reflektionen över bedömnings-, betygssättnings- och dokumentationspraktiker är teoretisk grundad. Dessa förmågor har studenten möjlighet att utveckla i

workshopform. I dessa workshoppar behandlas också frågor om vad som är specifikt för 7-9 och gy.

I S6 på avancerad nivå fördjupas de didaktiska perspektiven på elevers språkutveckling. Kursens mål utgörs av: ”reflektera över sociala, språkliga och kulturella mönsters betydelse för elevers lärande vid val av innehåll och arbetsformer i den kulturellt heterogena skolan” och ”förhålla sig till och problematisera språknormer i förhållande till elevers talade och skrivna språk”. Dessa lärandemål examineras genom en hemtentamen där studentens VFU-erfarenheter av sociala och språkliga mönsters betydelse för heterogena undervisningspraktiker sätts i relation till sociolingvistisk forskning, och till frågor om språknormer och bedömning. Läraktiviteterna utgörs dels av föreläsningar, dels av seminarier där sociolingvistiska undersökningar sätts i relation till undervisning. För betyget G krävs att reflektionen av sociala och språkliga mönsters betydelse för heterogena undervisningspraktiker är teoretiskt grundad, att problematiseringen av språknormer i förhållande till elevers talspråk och skriftspråk förhåller sig konsekvent å ena sidan till språknormer och å andra sidan till attityder till språknormer, att den egna lärarpraktiken sätts i relation till kursens teoretiska perspektiv – företrädesvis socialkonstruktivistiska – och diskussioner gällande värderingar och normer.

I de kurser där studenten läser, analyserar och tolkar litterära texter, tillämpas detta genomgående litteraturdidaktiskt och metodiskt. Ett exempel finns i S2 där studenten läser en litteraturdidaktisk avhandling, andra litteraturdidaktiska texter som bygger på forskning och metodböcker i ämnet. Litteraturdidaktiken bearbetas, diskuteras och tillämpas under seminarier, bland annat genom att studenten får delta i både novell- och filmsamtal utifrån en modell och sedan reflektera över såväl samtalen som modellen. Studenten planerar med utgångspunkt i ämnesdidaktisk teori och metodik ett tematiskt arbete och denna examinationsuppgift används som exempel under mål 5 och redovisas utförligare där. I S2 skriver studenten också en pedagogiskt riktad textanalys som går ut på att belysa en text ur en konkret lässituation i skolan och därigenom få syn på vilka pedagogiska kvaliteter en text kan ha. I denna uppgift examineras lärandemålet att ”kunna använda såväl grundläggande textanalytiska begrepp som receptionsteoretiska kunskaper för att analysera skönlitterära texter och film samt deras användning i undervisning”. För betyget G krävs att studenten använder textanalytiska begrepp och receptionsteori på ett adekvat och självständigt sätt kopplat till väl underbyggda resonemang om hur skönlitterära texter och filmer kan användas i undervisningen. I S2, liksom i övriga kurser som är gemensamma för båda inriktningarna, behandlas styrdokument och texter som relaterar både till 7-9 och till gymnasieskolan. I S4 sker en progression från S2 genom att studenten ska diskutera läsning av äldre litterära texter i olika kontexter i skolan. Enligt ett lärandemål ska studenten kunna ”(analysera prosa och lyrik med hjälp av litteraturvetenskapliga termer och) reflektera över hur man kan använda texterna som undervisningsstoff i en skola med kulturell och språklig mångfald”. I föreläsningar och genom läsning av artiklar av bl.a. Culler och Hall introduceras teori om kulturell identitet och dessutom sker en breddning av litteraturdidaktisk teori samt teori om litteraturreception. Under kursen arbetar studenten sedan i basgrupp och diskuterar med hjälp av dessa teorier litterära texters användning i skolan utifrån frågor om didaktiska potentialer och svårigheter kopplade till litterära texter och om läsningen av texterna i vår tid. Basgruppsarbetet följs sedan upp av ett gemensamt lärarlett seminarium med presentation och diskussion. Lärandemålet examineras i en individuell skriftlig hemtentamen och för betyget G krävs att reflektionen innehåller tydliga exempel på och visar på goda insikter om undervisningsstoffets betydelse i olika kontexter.

På avancerad nivå möjliggör och säkerställer utbildningen att studenten fördjupar förmågan att tillämpa litteraturdidaktik inklusive metodik. Ett exempel på det är i S5 där studenten genom litteraturstudier och seminariediskussioner utvecklar förmågan att använda äldre litterära texter i undervisningen. I ett lärandemål uttrycks detta genom att studenten ska ”med stöd av receptionsteori kunna föra ett utvecklat resonemang om problem som rör kanonbildning, användningen av äldre texter i undervisningen och olika möjligheter att lösa dessa problem på individ- och gruppnivå”. Detta lärandemål är lite otydligt avseende vad ”problem” syftar på och betyder, och har därför formulerats om från antagning 18 till att studenten ska kunna ”problematisera användningen av äldre texter i undervisningen”. Ett utvecklingsområde som vi har identifierat är yrkesverksamma lärares medverkan i utbildningens kurser. Vi har därför engagerat en lärare under ht18 att undervisa i metodik kopplat till tecknade serier i S2.

Ämnets största styrka ligger i integreringen av ämneskunskaper och ämnesdidaktik. Båda delar väger tungt samtidigt som de genomgående kopplas ihop och förstärker varandra i en helhet.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Specifikt för gymnasieskolan

Eftersom ämneskunskaper och ämnesdidaktiska tillämpningar är så integrerade i ämnet redovisas specifik fördjupning för gymnasieskolan både för mål 1 och här för mål 4. I S8 fördjupas studentens didaktiska förmåga avseende användning av äldre texter i svenskundervisning. I S7 fördjupas studentens teoretiska kunskaper om *literacy* från S2. Samtidigt är kursen utformad för att hen också ska erfa *literacy*. Det gör studenten genom en del av examinationen där hen tillsammans med kurskamrater ska ”planera, genomföra och presentera ett problemorienterat projekt där olika kommunikativa verktyg används för att utforska, kritiskt granska, skildra och påverka sin värld”. Det innebär att studenten har ett dubbelt perspektiv där hen både planerar och genomför ett projekt själv och diskuterar hur projektet skulle kunna planeras och genomföras i en gymnasieklass. Dessutom ska studenten kunna ”diskutera vad användningen av digitala verktyg kan betyda för undervisning och lärande”. Examinationen i S7 är utformad som ett exempel på hur undervisning kan utformas och som ett mått på studentens ämnesdidaktiska förmågor. Studenterna presenterar sina projekt muntligt. För att nå betyget G krävs att ”det problemorienterade projektet bygger på en rimlig och tydligt presenterad planering” och att ”planeringen och genomförandet av projektet präglas av ändamålsenliga och motiverade val av kommunikativa verktyg”. Dessutom ingår en individuell skriftlig granskning av projektet i examinationen, och i den reflekterar studenten också över sina individuella prestationer i grupparbetet. Kriterierna för betyget G är som följer: Granskningen görs av såväl planering som genomförande och utgår från ett teoretiskt resonemang där centrala begrepp används på ett klargörande sätt och exemplen kopplas till en teoretiskt förankrad diskussion om digital medieteknologisk betydelse för arbetsformer, innehåll och lärande.

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – färdighet och förmåga

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen färdighet och förmåga i examensordningen.

Mål

5. *Visa förmåga att självständigt och tillsammans med andra planera, genomföra, utvärdera och utveckla undervisning och den pedagogiska verksamheten i övrigt i syfte att på bästa sätt stimulera varje elevs lärande och utveckling.*

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola). Om detta redogörs för i del 1 gör en hänvisning.

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

I Svenska och lärande förekommer ett flertal lärandemål med relevans för examensmålet. I S2 visar studenten förmåga att tillsammans med andra planera, genomföra och utvärdera ett tematiskt arbete. Ett lärandemål formuleras: ”kunna omvandla och konkretisera gällande läro- och kursplaner till en planering av ett tematiskt arbete där skönlitteraturens och andra medietexters språk- och kunskapsutvecklande potential beaktas och bedömning diskuteras”. Detta lärandemål examineras genom en skriftlig och muntlig presentation. För betyget G krävs dels att gällande läro- ämnes- och kursplaner omvandlas och konkretiseras med utgångspunkt i adekvat ämnesdidaktisk teori och välgrundade didaktiska överväganden i planeringen av det tematiska arbetet, dels att resonemangen om de valda texternas potentialer är förankrade i såväl styrdokument som i relevanta teorier om elevers språk- och kunskapsutveckling. Dessutom krävs att reflektionerna över bedömning är adekvata. Bedömningen ska också relateras till de kunskapskrav som gäller för 7-9 respektive gy, och omfatta såväl formativ som summativ bedömning. I S2 används läraaktiviteter såsom föreläsning om tematiskt arbete och basgruppsdiskussioner. Föreläsningen har workshop-inslag som tydligt anknyter till planering och utvärdering av det tematiska arbetet.

I S3 finns lärandemålen ”kunna analysera och bedöma elevtexter i ett utvecklingsperspektiv”, ”utifrån analys och bedömning av en elevs textproduktion kunna synliggöra elevens utveckling i förhållande till nationella mål och betygskriterier samt ge förslag på hur den fortsatta undervisningen kan utformas för att stödja elevens långsiktiga språkutveckling” samt ”kunna föreslå former för långsiktig dokumentation av elevers språkutveckling”. Dessa mål handlar om att som svensklärare kartlägga, synliggöra och dokumentera en elevs skrivförmåga samt stimulera varje elevs utveckling. Lärandemålen examineras via den elevtextanalys som studenten skriver i kursen. För betyget G krävs att analysen utmärks av språklig och textanalytisk granskning av en elevtext, att bedömningen visar på medvetenhet om summativ bedömning och är underbyggd utifrån kunskap om formativ bedömning (samt visar på god kännedom om textproduktion). Dessutom krävs att förslagen om den fortsatta undervisningens utformning är grundade i teorier om språkutveckling och skrivdidaktik, samt att förslagen om former för långsiktig dokumentation på ett rimligt sätt anknyter till olika dokumentationsmöjligheter. Studenten erbjuds föreläsningar och workshoppar som läraaktiviteter. I kursen finns en utvecklingspotential när det gäller läraaktiviteter om planering och utveckling av undervisning, dvs. kopplingen till skrivdidaktik. En förstärkning avseende läraaktiviteter som omfattar skrivdidaktik sker under vt19

I S5 fördjupas resonemang om skönlitteraturens potential från S2 och S4. De två lärandemålen ”kritiskt granska och värdera läromedel samt med stöd av receptionsteori kunna föra ett utvecklat resonemang om

problem som rör kanonbildning, användningen av äldre texter i undervisningen och olika möjligheter att lösa dessa problem på individ- och gruppnivå” och ”reflektera över olika synsätt på skönlitteraturens potential för lärande samt självständigt kunna utveckla former för bedömning av läsning av skönlitteratur med utgångspunkt i styrdokument och teoretiska perspektiv” relaterar till både planering, utvärdering och utveckling av undervisning. Dessa förmågor utvecklar studenten å ena sidan genom deltagande i föreläsningar, å andra sidan genom arbete i par med pedagogiskt riktade textanalyser. Examinationen utgörs av en kombinerad läromedelsanalys och pedagogiskt riktad textanalys. I den krävs för betyget G att granskningen och värderingen av läromedel bygger på teoretiska resonemang och beprövad erfarenhet och att resonemangen om användning av äldre texter i undervisningen och möjligheter att använda dem är receptionsteoretiskt underbyggda. Dessutom krävs att reflektionen utgår från relevanta textanalyser med koppling till didaktiska perspektiv och att utvecklingen av former för bedömning präglas av självständighet och har koppling till styrdokument och teoretiska perspektiv såsom lärande bedömning.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Specifikt för gymnasieskolan

Utformning, genomförande och resultat

Måluppfyllelse – värderingsförmåga och förhållningssätt

Bedömningsgrund:

Utbildningen möjliggör genom utformning och genomförande samt säkerställer genom examination att studenten, när examen utfärdas, kan uppnå de utvalda målen inom kunskapsformen värderingsförmåga och förhållningssätt i examensordningen.

Mål

6. *Studenten ska visa förmåga att i det pedagogiska arbetet göra bedömningar utifrån relevanta vetenskapliga, samhällliga och etiska aspekter med särskilt beaktande av de mänskliga rättigheterna, i synnerhet barnets rättigheter enligt barnkonventionen samt en hållbar utveckling.*

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Många delar av ämnet Svenska och lärande, såsom språkutveckling, språklig variation, skönlitteratur och kulturanalys, inbegriper eller kopplas också till vetenskapliga, samhällliga och etiska frågor. I förhållande till dessa innehållsområden gör studenten bedömningar, tar ställning och värderar. I vissa kursplaner syns detta tydligt i lärandemål genom att verb som ”ta ställning” används, men det finns också exempel på när det inte framgår lika tydligt i lärandemålen. Detta ser vi som ett utvecklingsområde och från antagning 18 synliggör vi detta i lärandemål i flera kurser.

Studenten förväntas göra bedömningar utifrån relevanta samhällliga och etiska aspekter när det gäller val av texter och deras funktion i undervisning. Ett exempel på detta finns i S2 där studenten arbetar i basgrupp med planering av ett tematiskt arbete. Det temainnehåll som basgruppen väljer att bearbeta ska handla om samhällliga och etiska aspekter, såsom jämställdhet, hållbar utveckling och andra värdegrundsfrågor. Exempel på teman som har valts de senaste tre åren och som speglar de aspekterna är *genus och normer*, *migration*, *dystopier* och *etiska dilemman*. Utifrån temat väljs olika texter – sakprosa, litterära texter och andra medietexter – och textvalet liksom texternas funktion i temat motiveras också. En del av ett lärandemål handlar just om att studenten ska ”utifrån kunskaper om ungdomars textvärldar och det vidgade textbegreppet kunna ta ställning till val av texter i en språkligt och kulturellt heterogen skola” och för G krävs bl.a. att ställningstaganden om val av texter är väl motiverade och görs mot bakgrund av redovisade kunskaper om skönlitteratur och andra medietexter och om hur dessa texter kan användas som källa till upplevelse och kunskap. Här är det synligt i lärandemålet att det handlar om värderingsförmåga och förhållningssätt. Från antagning 19 står det också tydligt i lärandemålet att det tematiska arbetet ska behandla frågor kopplade till barns rättigheter/mänskliga rättigheter genom att studenten ska ”utifrån kunskaper om ungdomars textvärldar, skolans värdegrund och det vidgade textbegreppet kunna ta ställning till val av texter i en språkligt och kulturellt heterogen skola”. I det tematiska arbetet utgår studenten redan ht18 (antagning 18) från barnkonventionen och den har också skrivits in i kurslitteraturen i kursplanen från antagning 19.

Ett exempel från avancerad nivå finns i S6 där det finns ett innehåll som bl.a. behandlar sociala, språkliga och kulturella mönsters betydelse för elevers lärande samt värderingar, hierarkier och normer kopplade till språklig variation och kulturell heterogenitet. I lärandemål och examination används verb som redovisa, diskutera och reflektera över. Från antagning 18 har vi tydliggjort i flera lärandemål att det också handlar om värderingsförmåga och förhållningssätt genom att studenten ska göra bedömningar i förhållande till detta innehåll. Ett exempel finns i en ny kurs som bl.a. ersätter S5 och S6, *Språk och litteratur genom historien* 18hp, där studenten enligt två lärandemål ska ”identifiera, kritiskt granska och ta ställning till principer som ligger till grund för litterär kanonbildning och språknormering” och ”kritiskt granska och

värdera läromedel”. Den kritiska granskningen och värderingen av läromedel inriktas också mot kanonbildning och språknormering. Här synliggör vi i lärandemålen att studenten ska ta ställning och värdera utifrån mänskliga rättigheter genom att det t.ex. handlar om vems språk och vems texter som används, läses och fungerar normerande i skolan.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Specifikt för gymnasieskolan

Utformning, genomförande och resultat

Jämställdhet

Bedömningsgrund:

Ett jämställdhetsperspektiv beaktas, kommuniceras och förankras i utbildningens innehåll, utformning och genomförande.

Redogör för hur det säkerställs att studenterna uppnår den del av examensordningens mål som gäller jämställdhet, dvs. visa förmåga att beakta, kommunicera och förankra ett jämställdhetsperspektiv i den pedagogiska verksamheten. Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Jämställdhetsintegreringen av utbildningen sker på många olika nivåer och rör sig från det mest konkreta till det teoretiska och organisatoriska. Jämställdhetsfrågor är en väl integrerad del av utbildningen genom att det finns kursmål som svarar mot jämställdhetsperspektivet i flertalet av programmets kurser där examensmålet om jämställdhet och jämlikhet ingår och examineras samt utvärderas. Frågor om maktordningar, könsstereotyper, könsidentiteter och genus behandlas i de ämnes- och ämnesdidaktiska studierna samt i UVK-kurserna. I UVK-kurs I är ett lärandemål att studenten ska kunna värdera pedagogiska verksamheter utifrån jämställdhets- och jämlikhetsperspektiv. I UVK-kurs II diskuteras i seminarier och föreläsningar hur stereotypa föreställningar om kön och könsnormer kan återskapas och påverka undervisning. Exempel från ämnes- och ämnesdidaktiska kurser redovisas under "Måluppfyllelse" i del 2. Tilläggas kan att även i handledarutbildningen (VFU) om 7,5 hp behandlas frågor om makt och kön. Se också "Personal". I enlighet med fakultetens anvisningar för kursplaner ska en balans mellan kvinnliga och manliga författare eftersträvas, och förnamn ska skrivas ut. Fakultetens kursplaneutskott, som granskar kursplaner inför beslut av dekan, ställer frågor till ansvarig för kursplanen när det finns en obalans mellan könen i litteraturlistan.

Vår bedömning är att jämställdhetsarbetet i utbildningen bäst sker genom att kurserna behandlar jämställdhetsfrågor så att studenten därmed successivt utvecklar sin förmåga att använda genusperspektivet som ett analysverktyg i arbetet med såväl elevers lärande och utveckling som i grupprocesser med barn, unga och vuxna, i kvalitetsarbete i skola samt i den egna utbildningen. Uppföljning av studenters uppfattning om jämställdhet i utbildningen möjliggörs genom att kurs- och programutvärderingar inkluderar frågor om såväl måluppfyllelse som bemötande, samt att studenter genom sina representanter ges utrymme att lyfta de frågor som är av vikt för dem. Studentkåren har till exempel aktivt drivit frågor om jämställdhetsintegrering, normkritik och likabehandling. Det är vidare vår bedömning att det finns en hög grad av medvetenhet hos lärare och studenter. Det är en styrka att jämställdhetsarbetet synliggörs och sker i det utbildningsnära kvalitetsarbetet. Det finns också en ambition att säkra en balans mellan manliga och kvinnliga författare, lärare, föreläsare samt representanter för utbildningen vid mässor och arbetsmarknadsdagar. Fram till hösten 2018 har det dock inte funnits någon utvecklad systematik för att följa upp jämställdhetsfrågor med relevans för utbildningen, men fakultetens nya kvalitetssäkringssystem innebär en systematik att undersöka, analysera, åtgärda och följa upp risken för diskriminering och hinder för lika rättigheter och möjligheter utifrån diskrimineringsgrunderna där kön är en. En arbetsgrupp, där en representant för studentkåren ingår, har tagit fram en handlingsplan som ska ligga till grund för programnämndens fortsatta arbete att utveckla utbildningen ur ett jämställdhetsperspektiv. Ansvar avilar universitetet både som arbetsgivare och utbildningssamordnare. I Maus handlingsplan *Jämställdhetsintegrering 2017-2019* är jämställdhetsintegrerade professionsutbildningar ett prioriterat utvecklingsområde med målsättningen: "År 2020 lämnar studenter Malmö universitet med tillräckliga kunskaper om genus och jämställdhet för att i sitt arbete på organisatorisk-, grupp- och individnivå säkerställa ett likvärdigt och professionellt agerande".

Utformning, genomförande och resultat

Uppföljning, åtgärder och återkoppling

Bedömningsgrunder:

Utbildningens innehåll, utformning, genomförande och examination följs systematiskt upp. Resultaten av uppföljningen omsätts vid behov i åtgärder för kvalitetsutveckling, och återkoppling sker till relevanta intressenter.

Lärosätet verkar för att studenten genomför utbildningen inom planerad studietid.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Fakultetens kvalitetssäkringssystem *Modell för systematiskt utbildningsnära kvalitetsarbete* (Dnr UTB 3.1-2017/410) ryms inom *Ramverk för kvalitetsarbetet för utbildning inom grundnivå och avancerad nivå vid Malmö universitet*. Det nya systemet bygger vidare på befintligt kvalitetsarbete och inbegriper Maus kvalitetsprinciper om utformning, genomförande och examination, studentinflytande och samverkan med externa partners samt jämställdhet. Från hösten 2018 finns en programnämnd för ämneslärarprogrammet (vilken ersätter tidigare programråd) och en programsamordnare. Nedan följer en redogörelse för det systematiska kvalitetsarbetet i ämneslärarprogrammet. Uppföljning, åtgärder och återkoppling i VFU redovisas vidare under "Arbetsliv och samverkan".

Uppföljning på institutioner med kurser i programmet: Lärarlag i respektive ämnesområde arbetar med ämnesutveckling i kollegiala fora och garanterar den vetenskapliga kvaliteten ur ett ämnes- och ämnesdidaktiskt perspektiv. Prefekterna följer upp kvalitetsarbetet.

Uppföljning i nämnden för ämneslärarprogrammet: Nämndens uppdrag är att följa upp kvaliteten i programmet i dess helhet. Uppföljning sker löpande samt i ett årligt uppföljningsmöte där beslut fattas om åtgärder och aktiviteter. I nämndens löpande arbete ingår att behandla förslag på nya och reviderade kursplaner vilket innebär att studenter och externa partners kan utöva inflytande över kursutveckling. Nämnden träffas fyra gånger om året. Utöver ordförande (vicedekan) ingår programsamordnaren, prefekter från medverkande institutioner, ämnesföreträdare och studenter. Representanter från skolor, en utbildningsledare, en studievägledare och en administratör adjungeras. Den breda sammansättningen möjliggör att utvecklingsområden kan belysas från olika håll.

Det årliga uppföljningsmötet får tydligare former från HT 2018 genom att programsamordnaren presenterar en heltäckande redogörelse av programmets kvalitet baserad på relevant dokumentation såsom kursrapporter, student- och alumnenkäter, programutvärderingar, nyckeltal (söktryck, antagna och registrerade studenter, prestationsgrad och genomströmning för kvinnor och män) samt programnämndens analyser och förslag på åtgärder. Redogörelsen omfattar: 1) Identifierade styrkor, brister och utvecklingsområden i utbildningen i enlighet med Maus interna kvalitetsprinciper för utbildning, lärandemiljö och lärarkompetens samt gällande regelverk och relaterade interna styrdokument (Maus och fakultetens); 2) Styrkor, brister och utvecklingsområden i det systematiska kvalitetsarbetet vilket inbegriper arbetet i lärarlag, studenters inflytande och samverkan med representanter från arbetsmarknaden och alumner. Behov av stöd i kvalitetsarbetet identifieras; 3) Handlingsplan för planerade åtgärder och aktiviteter vilken ska användas i fortsatt uppföljning och vid nästkommande års uppföljning. Berörda prefekters medverkan garanterar att handlingsplanen är genomförbar och får genomslag i institutionernas treåriga verksamhetsplaner som uppdateras och utvecklas årligen.

Programnämndens utskott: Ett permanent utskott är knutet till nämnden. Utskottet arbetar med att säkerställa att examensmålen täcks i progression i kurserna som genomförs på olika institutioner (målmatiser och progressionsöversikter används som instrument för att kvalitetssäkra konstruktiv länkning och progression). En handlingsplan upprättas löpande utifrån definierade behov samt rekommendationer från nämnden. I utskottet arbetar lärare som undervisar i och representerar de ingående ämnena. Ett utvecklingsområde, som utskottet arbetar särskilt med, är att säkerställa kvaliteten i den UVK som integreras i förstaämnena. Utskottet har tagit fram gemensamma lärandemål och litteratur för denna UVK. Beslutet om lärandemål är publicerat på fakultetens webbsida och följs upp i utskottet. Utskottet arbetar under 2018 med att säkerställa det lokala examensmålet om sambandet mellan ämnesspecifikt språk och elevers kunskapsutveckling. Arbetet leds av internationell forskare som är anställd som gästprofessor, och avstämningar sker kontinuerligt i utskottet (Denna forskare medverkar också i forskningsprogrammet *Inclusive science teaching in multilingual classrooms*). Ett annat av utskottets utvecklingsområden är progression i akademisk litteracitet. En text *Akademisk litteracitet i ämneslärutbildningen* (innehållande definition, forskningsbas, läraaktiviteter och litteratur) har tagits fram som stöd för ämnena. Texten används som verktyg för uppföljning i utskottet.

En *fakultetsövergripande expertgrupp* ansvarar för att samordna uppföljning och utveckling av UVK-kurserna. Gruppen leds av vicedekan (tillika nämndens ordförande) och består av kursledare med övergripande ansvar för de i programmet ingående kurserna. Gruppen arbetar med att ta fram förslag på nya kurser samt revideringar av befintliga kursplaner utifrån underlag såsom kursrapporter och analyser i nämnden. I arbetet ingår också att diskutera den kompetensförsörjningsplan som ligger till grund för fakultetsdialogen (se nedan). Utvärderingar har visat behov av att knyta ett stabilt lärarlag till varje kurs, att använda extern lärarkompetens i högre utsträckning samt att ytterligare knyta UVK-kurserna till VFU. Detta utvecklingsarbete har påbörjats ht 2018 och leds av vicedekan i samarbete med kursledarna i expertgruppen.

Programsamordnare: Från 2018 ansvarar programsamordnaren för: 1) Studentens väg genom utbildningen: Introduktion (utbildningsstart, introduktionsprogram), avslutning, information (programsidor och studiehandledning, prov och omprov, dokumentet *Studenternas rättigheter och skyldigheter* och Maus resurser för att ge stöd i lärandet) samt om val inom utbildningen. I uppdraget ingår att vara tillgänglig för studenter med frågor om programmet. 2) Formativ och summativ programutvärdering, dialogmöten med studenter. 3) Sammanställning och analys av kursrapporter och kursutvärderingsprocessen. 4) Sammanställning och analys av statistik och nyckeltal utifrån underlag från studieadministrationen. 5) Uppföljning av jämställdhet (t ex avseende prestationsgrad och genomströmning, tidigt i samband med *Early Alert*). 6) Alumnverksamhet. 7) Att vara föredragande i programnämnden. Fram till ht 2018 var dessa uppgifter fördelade på olika personer/funktioner. Vår bedömning är att programsamordnarens samlande funktion och tydliga uppdrag förstärker kvalitetsarbetet och underlättar studentens väg i en sammanhållen och överblickbar utbildning.

Fakultetsdialog: Dekan sammankallar årligen en dialog där frågor rörande ekonomi, utbud och kompetensförsörjning följs upp (Från ht 2018). I dialogen medverkar prefekter, vicedekan, prodekan, ordförande i anställningsnämnden och utbildningschef. I dialogen sker en uppföljning av lärarnas vetenskapliga, professionsrelevanta och högskolepedagogiska kompetens. Dialogen ska säkerställa att det finns systematik och strategier för kompetensförsörjning baserat på underlag från prefekter, nämndsordförande, utbildningschef (VFU) och vicedekan (UVK). En kompetensförsörjningsplan upprättas utifrån programmets behov för att säkerställa en adekvat lärarkompetens för undervisning och examination. Andelen kvinnor och män följs upp. Utifrån en analys av kompetensutvecklingsbehovet görs varje år ett urval av teman för kompetensutveckling vid fakultetens årliga gemensamma utbildningsdagar. Resurser både från fakulteten och från andra, t ex Maus enhet för Akademisk lärarskap (AKL), används i genomförandet av utbildningsdagarna. De obligatoriska utbildningsdagarna för lärarna 2017 ägnades åt digital kompetens, forskningsanknytning, utmaningsbaserat lärande, akademisk litteracitet (AL) med fokus på formativ respons samt Maus lokala examensmål: *Studenten ska visa kunskap om och förmåga att beakta sambandet mellan det ämnesspecifika språket och barns och ungdomars kunskapsutveckling ur ett första- och andraspråksperspektiv*. Utbildningsdagen i augusti 2018 ägnades åt rättssäker examination, forskningsanknytning av utbildningen, praktiska forskning och studenters medverkan i forskningsprojekt.

Dialog i fakultetsstyrelsen: Utbildningens kvalitet följs upp i en årlig dialog med programnämndens ordförande, berörda prefekter, programsamordnare, och utbildningsledare med ansvar för kvalitetsfrågor.

Dialogen sker vid ett styrelsemöte och baseras på programnämndens ordförandes redovisning av utbildningen: 1) Identifierade styrkor, brister och utvecklingsområden i enlighet med Maus interna kvalitetsprinciper samt gällande regelverk och interna relaterade styrdokument (Maus och fakultetens); 2) Handlingsplan för planerade åtgärder och aktiviteter; 3) Eventuella behov av stöd i kvalitetsarbetet. (Fram till ht 2018 följdes utbildningens kvalitet i en årlig dialog i en utbildningsnämnd.)

Mau-dialog: I enlighet med Maus kvalitetsramverk sammankallar prorektor en årlig dialog som fokuserar kvaliteten i utbildning. Syftet är att säkerställa att fakultetens utbildningar håller hög kvalitet, att utbildningsutbudet är ändamålsenligt och att lärandemiljön är främjande och effektiv för studenterna.

Vår bedömning är att det finns en väl fungerande systematik i kvalitetsarbetet för att definiera utvecklingsområden och brister samt genomföra och utvärdera åtgärder, och att lärare, studenter och externa partners har ett reellt inflytande och engagemang i kvalitetsarbetets processer. Det finns många kanaler och arenor för kommunikation och samarbete på olika nivåer och med olika grupper. Det finns ännu inte en utvecklad alumnverksamhet. Nämnden har därför definierat alumnverksamhet som ett utvecklingsområde för de kommande åren. Det nya kvalitetssäkringssystemet är en styrka eftersom det innebär en förstärkning av arbetet med uppföljning, åtgärder och återkoppling i programmet. Vi vill särskilt framhålla betydelsen av de årliga uppföljningarna, programsamordnarens uppdrag och inrättandet av ett studentforum (ett prioriterat utvecklingsområde) som kraftfulla åtgärder för att öka och bredda studenternas inflytande och förstärka kvaliteten i utbildningen.

Utbildningen verkar för att studenterna genomför utbildningen inom planerad studietid

Programnämnden analyserar statistik över genomströmning och prestationsgrad och föreslår åtgärder som följs upp i läroplanen och VFU-organisationen. Genomströmningen från 2011 undersöktes hösten 2017, och resultatet redovisas i rapporterna *Genomströmning vid ämneslärarprogrammets inriktning mot årskurs 7-9* samt *Genomströmning vid ämneslärarprogrammets inriktning mot gymnasiet*. De övergripande slutsatserna är att merparten av avbrotten sker under det första året och att studenter med låga gymnasiebetyg avbryter sin utbildning i högre utsträckning än studenter med högre betyg. En svag korrelation mellan ett starkt söktryck och sjunkande avbrott kan skönjas. Genomströmningen är könsneutral sett ur ett helhetsperspektiv. Som komplement till andra uppföljningar har telefonintervjuer genomförts med studenter i läroplanen som lämnat sin utbildning (Rapport *Studenterna som lämnar*, 2018-05-07). Syftet med våra uppföljningar är att kunna förstärka utbildningen på sätt som förhindrar att studenter avbryter utbildningen på grund av orsaker i utbildningsmiljön. Här redovisas två exempel på konkreta åtgärder som vidtagits och utvärderats: 1) Eftersom avhopp visat sig ske i samband med den första VFU-kursen organiseras sedan 2017 möten i introduktionsperioden i VFU (dvs före VFU-kurs I) mellan nya studenter och studenter längre komna i sin utbildning för frågor och erfarenhetsutbyte. 2) I kurser tidigt i utbildningen och som uppfattats som särskilt svåra av studenter verkar sedan 2016 erfarna studenter som mentorer enligt modellen *Supplementary Instruction (SI)* som inbegriper utbildning av sk SI-ledare och lärare som är utbildade metodhandledare. Det är ännu för tidigt att dra slutsatser om SI medverkar till ökad genomströmning. Det vi vet är att utvärderingar hittills visar att satsningen uppskattas av studenterna. Utöver dessa och andra åtgärder finns rutiner för uppföljning av enskilda studenters resultat. Studievägledande samtal genomförs vid behov. Sedan 2017 används systemet *Early Alert* där studenter som inte tagit poäng i de inledande kurserna tidigt identifieras och kontaktas med erbjudande om samtal och stöd. Det finns behov av att ytterligare fördjupa analysen av studenters behov i relation till avhopp och analys av prestation. Med start ht 2018 används SCB-statistik om antagna studenters bakgrund i arbetet med planering och genomförande av undervisning.

Under "Måluppfyllelse" i del 1 och 2 redovisar vi läraaktiviteter och examinationsformer som stödjer och examinerar studentens individuella och kollektiva lärande och som systematiskt utvärderas och utvecklas. Bibliotekets experter deltar i utbildningens olika campusförlagda kurser med utbildning och stöd gällande informationssökning och användning av databaser. Ett ramverk för handledning och bedömning i VFU ger stöd åt studentens lärande och professionsutveckling genom en tydlig struktur som inbegriper formativ bedömning i varje VFU-kurs bl a i trepartssamtalet. Utöver de resurser för lärande som ingår i utbildningen finns skrivverkstad och matematikverkstad samt stöd för studenter med särskilda behov.

Studentperspektiv

Bedömningsgrund:

Studenten ges möjlighet att ta en aktiv roll i arbetet med att utveckla utbildningens innehåll och genomförande.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Studenterna i ämneslärarprogrammet erbjuds många möjligheter att påverka och engagera sig på olika nivåer. Maus policy för studentinflytande vägleder arbetet. En student har möjlighet att framföra synpunkter direkt till lärarna i kursen, i kursutvärderingar eller till studenter som tar upp övergripande synpunkter i programnämnden. Självklart finns även möjligheten att kontakta studentkåren för att framföra synpunkter, få råd eller själv engagera sig i beslutande och beredande organ. Studentkåren ansvarar för att informera om de förtroendeuppdrag de tillsätter vilket de gör under utbildningsstarten för nya studenter samt genom affischering, sociala medier och olika kampanjer. Studentkåren har en egen webbplats där alla studenter bjuds in för information om utbildningsbevakning och möjligheter att utöva inflytande. För att stärka informationskanalerna och säkerställa att studentkårens information når ut till alla studenter i programmet har vi förbättrat rutinerna kring utbildningsstarten. Tillsammans med studentkåren har vi också upprättat en rutin och process (med start ht 18) för hur studentkåren ska bjudas in senare i utbildningen för att informera och engagera studenter i anslutning till de tillfällen då studentkåren väljer representanter till olika fora. Bakgrunden till denna rutin är att det har framkommit i samtal och intervjuer med studenterna att de ofta saknar kunskap om sina möjligheter att utöva inflytande över utbildningen.

Genom studentkåren väljer studenterna representanter till samtliga beslutande och beredande organ på universitets- och fakultetsnivå, bland annat till fakultetens styrelse, strategiska grupp och verksamhetsråd (ledningsgrupper), VFU-råd, programnämnd och kursplanesamordningsgrupp. I samråd med studentkåren kommer programnämnden under ht 2018/2019 att arbeta för att organisera ett studentforum som väljer representanter till nämnden. Studentkåren har medverkat i att organisera ett sådant studentforum i fakultetens grundlärarprogram under 2017. Detta har redan kraftfullt förstärkt studenternas engagemang och inflytande. Erfarenheter från grundlärarprogrammets studentforum kommer att användas i ämneslärarprogrammet; bl a kommer en f d representant för studentkåren att arvoderas för att i samråd med kåren samla studenterna i ett forum för ämneslärarprogrammet.

Fakulteten arbetar efter en handlägningsordning gällande studentklagomål med hänvisning till Maus dokument *Studenters rättigheter och skyldigheter* samt med beslutade rutiner och handlingsplan för tillämpning och uppföljning av dokumentet.

För att samla in studenternas åsikter genomförs kursutvärderingar och programutvärderingar. Resultaten publiceras på webbsidan för programmet, VFU och respektive kurs, samt ligger till grund för kvalitetssäkring och utveckling av utbildningen. Synpunkter tas om hand av lärarlag i olika ämnen och kurser, och arbetet följs kontinuerligt upp i programnämnden. Formativ kursvärdering sker under kursens gång, och i slutet av kursen görs en summativ kursvärdering. Studenternas kursvärderingar och lärarlagets analys sammanställs av kursansvarig i en kursrapport tillsammans med förslag på åtgärder. Kursrapporten återkopplas till studenterna och publiceras i anslutning till kursplanen. Kursrapporten från föregående kurstillfälle kommuniceras till studenterna i samband med kursstart, och en dialog förs om deras förväntningar på kursen. Kursutvärderingsprocessen har dock inte alltid fungerat optimalt. Svarsfrekvensen i kursvärderingarna varierar. Ansvariga lärare har ibland gjort bedömningen att det inte är möjligt att dra några valida och reliabla slutsatser rörande hur kursens studenter har upplevt kursen och måluppfyllelsen,

och därför avstått från att skriva kursrapport. För att kursutvärderingsprocessen ska fungera i alla delar har dekan beslutat (december 2016 respektive mars 2018) att kursrapporter ska skrivas oavsett svarsfrekvens i kursvärderingarna, samt att kursrapporter för fakultetens campusförlagda kurser ska publiceras i anslutning till kursplaner på universitetets webbsida. För att stärka den kontinuerliga uppföljningen har ansvaret för registrering av kursrapporter flyttats från den centrala administrationen till institutionernas administratörer. Från ht 18 kommer kursutvärderingsprocessen att förstärkas och systematiseras i fakultetens nya kvalitetssäkringssystem bl a genom att programsamordnare presenterar en sammanställning och analys av kursutvärderingsprocessen för nämnden som beslutar om åtgärder och aktiviteter vilka följs upp enligt nämndens handlingsplan på fakultetsnivå vid nästkommande kvalitetsdialog. Programutvärdering genomförs varje år, där studenter i slutet av sin utbildning erbjuds att svara på en enkät om måluppfyllelse, bemötande, möjlighet till inflytande, kvalitet och yrkesrelevans. Resultatet publiceras på webbsidan. Svarsfrekvensen för enkäten har hittills varit låg (32-44 %). Sedan 2010 genomförs alumnenkäter med två års mellanrum i samarbete med övriga lärosäten som bedriver lärarutbildning. Resultatet av enkäten hanteras i programnämnden med student- och partnermedverkan samt i olika samverkanfora med Mau och intressenter i VFU .

Det är vår bedömning att utbildningen verkar på flera olika sätt för att studenterna ska ta aktiv del i arbetet med att utveckla utbildningen. Det finns rutiner och processer för att säkerställa att studenter har möjlighet att utöva inflytande över sin utbildning. Detta är en styrka. Ett exempel på studenternas reella inflytande är att upplägget av den nya UVK-kursen *Pedagogiskt ledarskap, sociala relationer och konflikthantering* kritiserades av studenterna i kursutvärderingar. Som en direkt följd av detta kommer kursupplägget att ändras för såväl denna som kommande UVK-kurser. Samarbetet med studentkåren är en annan styrka. Det planerade studentforumet i programmet är ett prioriterat utvecklingsområde med stor potential att öka studenternas engagemang och intresse att utöva inflytande över sin utbildning och studiemiljö. Målet att upprätta ett studentforum svarar väl mot Maus kvalitetsprincip att studenters perspektiv och erfarenheter ska tas tillvara vid planering och genomförande av utbildning. Det är också en styrka att fakultetens kvalitetssäkringssystem ger verktyg för att säkerställa att det finns adekvata former för studentinflytande och att dessa följs upp.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Specifikt för gymnasieskolan

Arbetsliv och samverkan

Bedömningsgrund:

Utbildningen är utformad och genomförs på sådant sätt att den är användbar och utvecklar studentens beredskap att möta förändringar i arbetslivet. Relevant samverkan sker med det omgivande samhället.

Beskriv, analysera och värdera utifrån rubrikerna nedan. Redogör för styrkor och utvecklingsområden samt hur dessa hanteras för att säkra att en hög kvalitet nås i utbildningen. Belys med hjälp av exempel från respektive inriktning (årskurs 7-9, gymnasieskola).

Gemensamt för grundskolans årskurs 7-9 och gymnasieskolan

Utbildningen förbereder studenten för ett föränderligt arbetsliv genom att hen växelvis deltar i campusförlagda kurser och VFU-kurser. VFU är fördelad över utbildningen i form av tre kurser från den andra terminen. Redan under den första terminen ingår en introduktionsperiod för att studenten ska få en inblick i yrket och möjlighet att överväga sitt yrkesval. Introduktionsperioden är inte poängsatt och examineras inte. Inför den första kontakten med partnerskolan hålls en obligatorisk föreläsning om juridik med relevans för skola. Studenten förbereder sig för denna med stöd i inspelade filmer om sekretess och ett lagtexthäfte.

En av de bärande idéerna bakom Maus partnersamverkan är att studenten ges möjlighet att förstå läraryrkets förutsättningar genom att komma under ytan på en skolas kultur och fördjupa sin förståelse av de processer som pågår där. Därför har studenten sin huvudsakliga placering på en skola under hela sin utbildningstid. En annan fördel är att studenten har tillgång till sin skola för att samla empiri till uppgifter i campusförlagda kurser och på så sätt få stöd i att analysera verksamheten med kritisk distans. Genom detta upplägg har studenten möjlighet att kontinuerligt använda sina teoretiska kunskaper i praktiken och att bearbeta sina erfarenheter från praktiken i de ämnes- och ämnesdidaktiska och utbildningsvetenskapliga studierna. Eftersom det är värdefullt att också få inblick i en annan skolas verksamhet genomför studenten två till fyra dagar av en VFU-kurs på en skola med andra förutsättningar än den egna. I VFU-kursens avslutande examination (ett kollegialt samtal) ingår att studenterna för in perspektiv som är adekvata för de aktuella frågeställningarna, hämtade från dessa skolor.

VFU-kursernas lärandemål uttrycker högt ställda krav, och en förutsättning för att nå kursmålen är att studenten snabbt kan komma in i skolans verksamhet i varje kurs för att fortsätta och vidareutveckla arbetet från den förra kursen. VFU-kurserna har tre lärandemål som vardera uttrycker krav för utvecklingsområdena analys- och reflektionsförmåga, ämneskunnande och ämnesdidaktisk kompetens respektive kommunikativt och demokratiskt ledarskap samt ett fjärde mål som innebär att studenten ska göra en självvärdering av sin professionsutveckling. Betygsättningen sker utifrån en tregradig skala. För varje VFU-kurs finns texter och matriser i skriften *På väg mot läraryrket* vilka konkretiserar kursernas lärandemål och bildar underlag för handledning och bedömning av studentens professionsutveckling. VFU-läraren följer studenten genom hela utbildningen och sätter betyg utifrån eget och handledares underlag.

I syfte att åstadkomma en bedömningsprocess med hög kvalitet och goda förutsättningar för en likvärdig bedömning finns ett ramverk. *Ramverk för bedömningsprocessen i verksamhetsförlagd utbildning i lärarutbildning* utgör en gemensam struktur för alla VFU-kurser vars innehåll definieras av lärandemålen. Inom denna struktur bygger VFU-läraren in en progression som ger studenten goda förutsättningar att nå kursens mål. Ramverket ger stöd och struktur för studenten att genomföra uppgifter samt för handledaren att handleda studenten och att lämna bedömningsunderlag till VFU-läraren i enlighet med kursmål samt texter och progressionsmatriser i *På väg mot läraryrket*. För att äga tillträde till nästkommande VFU-kurs måste tidigare kurser i VFU vara godkända. Endast ett omentamenstillfälle erbjuds per kurs. Om tveksamheter uppstår avseende en students möjlighet att fullfölja utbildningen med godkänt resultat, sker ett samtal om studentens studiesituation så snart som möjligt. Det gäller hela utbildningen. Det finns

regelverk och rutiner för omplacering av en student i samband med ifrågasatt kvalitet i handledning eller på partnerskola samt då det saknas handledare eller ämne. Genom att studenten har sin huvudsakliga placering på en skola underlättar det för handledare att uppmärksamma när något inte fungerar och tidigt kunna kontakta studentens VFU-lärare.

Vår bedömning är att utbildningen förbereder studenten för att möta förändringar i arbetslivet. Den student som utbildat sig till lärare vid Mau besitter kunskaper och kompetenser som är användbara inom såväl skolväsendet som andra arbetslivskontexter. Under "Måluppfyllelse" i del 1 och 2 redovisar vi hur innehåll, genomförande och utformning förbereder studenten för ett föränderligt arbetsliv och hur studenten ges möjlighet att koppla samman praktik och teori. Särskilt yrkesskickliga lärare deltar i campusförlagda kurser. En svensklärare från en skola berättar om sin verksamhet vid terminsstart i introduktionsveckan för nya studenter i Svenska och lärande. I campusförlagda kurser sker samarbete med det omgivande samhället bl a genom studiebesök och exkursioner. Det förekommer också mer utvecklade samarbeten där samarbetspartnern är involverad i planering och genomförande av undervisning. Samarbete inom ramen för svenskämnet har skett med Språkrådet och Svenska Akademiens ordbok. Studenterna i programmet har också i uppgift att delta i föreläsningar (kopplade till den kurs de läser) i Maus årligen återkommande *International Week* där internationella föreläsare medverkar.

Samverkan mellan Mau och våra partners sker med systematik på olika nivåer: regionalt samverkanråd (se nedan), VFU-råd med representation från skolsamhället och studentkåren, partnerskoldagar med VFU-ansvariga och lärare samt rektorer, kommunsamordnare m fl partners. Därtill ges handledarutbildning på grundnivå och avancerad nivå. Seminarier och andra möten där Maus och skolornas lärare samverkar genomförs regelbundet. I dessa återkommande fora återkopplas och diskuteras kvalitetsarbete och fördjupad samverkan. Partnerskapet regleras i ett ramavtal som omfattar organisation och systematik i kvalitetssäkring/-utveckling. Ramavtalet preciserar samverkan mellan kommunerna och fristående skolor i Skåne och Blekinge, Lunds universitet, Högskolan Kristianstad och Malmö universitet. Lärosätena och kommunala och fristående skolors representanter träffas fyra gånger årligen i ett regionalt samverkanråd för skollagsstyrda verksamheter för att bl a diskutera VFU-relaterade frågor såsom dimensionering och praktiktäna forskning. En pilotstudie om trepartssamtalet har genomförts inom det regionala samverkanrådet med deltagande från Malmö universitet, Lunds universitet och Högskolan Kristianstad. Projektet har återkopplats i form av avstämningar i Maus olika fora där VFU-lärare och externa partners samverkar. Ramavtalet följs kontinuerligt upp för att ytterligare förstärka det gemensamma kvalitetsarbetet och tydliggöra parternas ansvarsområden. En arbetsgrupp med bred representation arbetar med ett förslag på ett reviderat ramavtal inför 2019 vilket remissas och förankras med förvaltningschefer under 2018. Erfarenheter och resultat från försöksverksamheten med övningsskolor beaktas samtidigt som en process ska initieras som syftar till att fler skolor ska bjudas in i fördjupad samverkan när försöksverksamheten med övningsskolor upphör.

De skolor som ingår i försöksverksamheten har tecknat ett tilläggsavtal med kriterier för förstärkt kvalitet genom bl a koncentration av studenter, handledarutbildning och en struktur för att studenters examensarbeten ska kunna knytas till skolors ämnesdidaktiska utvecklingsarbete. Förvaltningscheferna avgör vilka skolor som har en systematik för kvalitetsarbete och som i kraft av denna har förutsättningar att medverka i försöksverksamheten. En dag om året genomförs en uppföljningsdag med medverkande skolor. Inför denna genomför Mau och skolorna swot-analyser utifrån kriterierna i tilläggsavtalet. Analyserna följs upp under utvärderingsdagen bl a i seminarier som fokuserar utvecklingsområden och där skolor som varit framgångsrika redovisar sitt arbete. Studenter medverkar i seminarier och i presentationer av goda exempel. Dagen inleds med att Mau presenterar en sammanställning av de styrkor och utvecklingsområden som definierats av universitetet och skolorna utifrån respektive parts ansvarsområden. Sammanställningen återkopplas därutöver till samtliga partners och studenter genom publicering på Maus webbsida tillsammans med annan information som rör VFU.

Exempel på utvecklingsområden som hittills har definierats är behovet av beforskning av VFU i samarbete mellan universitet och skolor, särskilt yrkesskickliga lärares medverkan i campusförlagda kurser i högre utsträckning samt utvecklad struktur och incitament för att knyta examensarbeten till skolornas verksamhet. Fler arenor för medverkan av särskilt yrkesskickliga lärare utvecklas efterhand inom försöksverksamheten. För att ytterligare förstärka studentens incitament att genomföra sitt examensarbete i relation till skolans verksamhet har det förts in i ramverket att trepartssamtalet ska ge utrymme och stöd åt studenten att identifiera tänkbara forskningsområden i partnerskolans ämnesdidaktiska utvecklingsarbete. Skolorna

behöver utveckla former för att engagera studenter för skolans ämnesdidaktiska kvalitetsarbete. Därför sker erfarenhetsutbyten i olika samverkanfora där framgångsrika upplägg presenteras. Det finns även en handledarutbildning på avancerad nivå (fortsättningskurs). Den är upplagd för att ge förutsättningar för lärare att driva utvecklingsarbete vilket på sikt kan resultera i att studenters examensarbeten kan bidra till skolornas utvecklingsarbete.

Maus kontinuerliga utvärderingar visar att VFU fungerar väl, men de har också pekat på utvecklingsbehov. (*Utvärdering av verksamhetsförlagd utbildning vid Fakulteten för lärande och samhälle, Malmö högskola* (Åkesson 2015; Åkesson 2016). Ett utvecklingsbehov handlar om att vidareutveckla arbetet med rättssäker examination av VFU bl a genom att säkerställa att VFU-lärare, handledare och studenter får goda förutsättningar att utveckla en gemensam förankring, tolkning och förståelse för lärandemål, bedömningskriterier och andra dokument som används i handledning och bedömning. Uppföljning av betygsstatistik visar på ett behov att ytterligare kommunicera och stärka kriterierna för betyget Väl godkänd. I det systematiska kvalitetsarbetet har därför det ovan nämnda ramverket för bedömningsprocessen tagits fram i dialog med VFU-lärare, handledare och studenter. Ramverket har implementerats under 2017 och utvärderas under 2018 i ett forskningsprojekt där bedömningsfrågor inom VFU är i fokus. Uppdraget delas av två forskare och omfattar 60 % av en tjänst under 2018. En skriftlig rapport ska presenteras i december 2018. De utvärderingar som hittills gjorts med studenter i samband med kursavslut och med VFU-lärare, handledare och studenter i olika fora visar att ramverket har gett resultat. Studenten får formativt stöd att uppnå kursmålen, och handledaren får en struktur för handledning och bedömning av studenten. I syfte att förstärka en gemensam förankring, tolkning och förståelse av lärandemål, betygskriterier samt texter och matriser i skriften *På väg mot läraryrket* har samtliga VFU-lärare genomgått en utbildning med fyra seminarier, under 2016 och 2017. I den obligatoriska utbildningen av nya VFU-lärare är ramverket en viktig del. Ramverket ingår också i utbildningen av VFU-handledare. I uppföljningsarbetet har ett utvecklingsbehov avseende VFU-lärares samtalsmetodiska kompetens definierats, och utbildningsinsatser genomförs under 2018.

Från 2018 utvärderas samtliga VFU-kurser med en digital enkät (dvs från antagning 2017). Studenternas svar sammanställs på en aggregerad nivå och återkopplas till VFU-lärarna i lärarlagsmöten samt till skolor i olika samverkanfora där kvaliteten i VFU kontinuerligt följs upp och där kvalitetsutveckling i utbildningens i dess helhet (även i HFU) återkopplas och diskuteras. Återkopplingen till studenterna sker genom att resultatet diskuteras inom ramen för de kursutvärderingar som VFU-läraren gör i varje kurs. Resultaten från utvärderingarna publiceras på webbsidan för VFU där information och återkoppling till skolor, studenter och VFU-lärare finns. På så sätt blir resultaten tillgängliga för berörda intressenter.

Den sista kursdagen består (utöver examination) av kursutvärdering som vanligtvis genomförs i samtalsform. Utvärderingen dokumenteras av VFU-läraren och återkopplas i nästkommande VFU-kurs till studenterna i introduktionsmötet till vilket handledaren kan bjudas in. VFU-läraren återkopplar också till skolor och till universitetets VFU-organisation då det är relevant. Det ingår i VFU-lärarens uppdrag att följa upp kvaliteten och att rapportera brister till VFU-organisationen som kontaktar berörd skola. En gång per termin följer Maus VFU-koordinatorer upp kvaliteten i skolorna med kommunernas VFU-samordnare vilka tar frågorna vidare till förvaltningscheferna. Skolorna ansvarar för att göra sina egna utvärderingar och att återkoppla till studenter och universitetet i olika fora såsom den ovan beskrivna årliga uppföljningsdagen. Ett utvecklingsområde för skolorna är att ha en långsiktig strategi för att hantera omsättning av handledare och koordinatörer för att kvaliteten i VFU ska kunna upprätthållas. Mau initierar samtal och erfarenhetsutbyte om denna och andra frågor under bl a partnerdagar. Det reviderade avtalet innebär ett tydliggörande vad gäller långsiktighet i bemanningen av handledare och koordinatörer.

Varje termin anordnas arbetsmarknadsdagar där studenterna erbjuds en möjlighet att träffa framtida arbetsgivare. Inför studenternas val av andraämne/tredjeämne uppmanas de av universitetets studievägledare att undersöka behovet av lärarkompetens genom samtal med exempelvis VFU-skolans rektor. Våren 2018 anordnade (för andra gången) regionens lärosäten och Kommunförbundet Skåne en inspirationsdag för potentiellt intresserade för läraryrket där verksamma lärare berättade om sitt yrkesval och delade med sig av sina erfarenheter. Inspirationsdagen skedde på en gymnasieskola.

Det är en styrka att vi har en utvecklad systematik och en organisation för att vidareutveckla utbildningens yrkesrelevans och ta oss an utvecklingsområden tillsammans med berörda intressenter: studenter, lärare och externa partners (handledare, samordnare, koordinatörer, rektorer, kommunsamordnare och

förvaltningschefer). Information, synpunkter och kunskap från lärare på skolorna tas tillvara i flertalet återkommande fora då lärare från lärosätet och skolorna träffas. Vi genomför forskning och utvärdering av VFU. Vi har rutiner och arenor för att kontinuerligt återkoppla till berörda intressenter om utvecklingsbehov, åtgärder och förändringar. Vårt deltagande i försöksverksamheten med övningsskolor har bidragit till förstärkt kvalitet vad gäller innehåll, utformande och genomförande av VFU. Maus och partnerskolornas samverkan har stärkts. Förstärkt handledarkompetens genom obligatorisk utbildning är ett av många exempel på hur försöksverksamheten har medfört ökad kvalitet i studentens utbildning. Det har tidigare varit en svaghet att lärosätet inte kunnat kräva att handledare genomgått utbildning för uppdraget. Vårt deltagande i försöksverksamheten har inneburit en omfattande satsning på handledarutbildning (2065 handledare med godkänt resultat 2014-2018 i lärarutbildningen totalt). Handledare genomgår obligatorisk utbildning om 7,5 hp, och huvudmannen förbinder sig att ge lärare möjlighet att delta i en påbyggnadsutbildning om 7,5 hp. Det är en styrka att studenterna numera handleds av erfarna lärare som är utbildade för uppdraget. Eftersom försöksverksamheten utvärderas av UKÄ i särskild ordning redovisas inte detta viktiga resultat närmare här.

Specifikt för grundskolans årskurs 7-9

Specifikt för gymnasieskolan
